

دارالفنون

ادبیات و فقه و تاریخ و جغرافیا و ادبیات

فلسفه، اجتماعیات، تاریخ، جغرافیا، ادبیات

ایکمی آبدیہ بر نشر اولیہ

مندرجات:

- اسلام اجتماعیات [از میرلی اسماعیل حق]
- آناطولیہ اسلامیت [پروفیسور فرانتس ہاپینگر]
- صنعت و متافیزیک [اسماعیل حق]

کتابیات و مجموعہ

نجیب عاصم
۰۷۰۴
۰۷۰۸

ابن مہنا لفتی
اجتماعیاتہ دائر اثر
مجموعہ

شہزادہ ہاشمی: اوقاف اسلامیہ مطبعہ

۱۳۳۸-۱۹۲۲

صنعت و متافيزيك

کائناتده ايکي بويوك حقيقت واردر : ماده ، حيات . کړک ماده ، کړک حيات ، انسان طرفدن تدقيق ايدلمکدهدر . بو تدقيقک محصولی علمدر . ايکي نوع حقيقته مقابل ، ايکي نوع علم واردر : ماده علملری ، حيات علملری . بوتدقيقک واسطهسی عقلدر : علم ، کائناتی عقل واسطهسیله ، یعنی مقایسه و محاکمه طریقيله تدقيق ايدر . علمک موضوعی کائناتدهکی مادی و حیاتی مناسبتلرک ، کائناتدهکی معینیتک کشفیدر . بو تدقيقک عملی فائدهسی ، انسانی حقيقته حاکم قيلمقدر . علمک انسانه تأمین ایتدیکی معلومات ماده ایچون مطلق کیدر ؛ علم کیت کیده ماددنک بوتون اسرارینی بولمق اقتدارینی کوسترمکدهدر . حال بوکه حيات ساحهسنه کیردکجه علمک بوقدرتی آزالمقدهدر . بوکا سبب عقلک طبیعتیدر . عقل ، یالکزمقایسه و محاکمهیه مساعداولان موضوعلری ، یعنی مادهیی ، مادهنک کمیتنی ، میخانیکیتنی تدقيق ایده بیلیر . علم حیاتیده تدقيق ایتسه ، ماده کبی تدقيق ایتدیکی ایچون ، بو حیاتک مقایسه و محاکمه ملکه لرندن طاشان حقیقتی کوزندن قاچار . علمک کائناتی آکلامقدهکی اقتداری محدوددر . اونک ایچون صرف علم واسطهسیله کائناتی ایضاح یولنده یاپیلان تشبثلر عقامته محکوم اولمشدر . بومنی نتیجه اوزرینه نه یاپمالی ؟ حیاتی تعمیقندن ، مطلق آرامقندن وازمی کچمهلی ؟ شبهه و تردد ایچنده می یانمالی؟! بو ممکن دکل ، چونکه «انسان ، متافیزیکي بر حیواندر .» اوحالده کائناتی ، علم واسطهسیله آفاقی طرزده ایضاحدن مأیوس اولان انسان ایچون صوک بر تجربه قالیور : تکرار ذهنه [*] یعنی علمده داخل اولدیغی حالده دینک ، صنعتک ، بوتون معنوی حیاتک آناسی اولان روحه دونمک ، بو روحک منبعلرینه قادار چیقهرق کائناتک سرینی آراشدیرمق . . .

[*] کچن مقالهک مندرجاتندن آکلاشیلاجنی اوزره (ذهن) کلهسنی دار برمعناده ، یعنی ذکاتک مرادفی اولهرق قوللانمايورم ؛ کنیش برمعناده ، فرانسزجهده Esprit کلهسنک مقابلی و تورکجهده (روح) کلهسنک مرادفی اولهرق و (روح) کلهسنه ترجیحاً قوللانمايورم .

۱ - تفکر و تدريس

عقلدن باشقه اولان بوملکه ي آراشدیر مردن اول، بالذات عقلک باشلیجه فعلی اولان تفکری تدقیق ایدمه لم: بر اصول تدريس تصور ایدیکیز که طلبه یه کتابت و تحریر اعتیادی قازاندیرمق ایچون معین موضوعلری اولا بسیط و منتظم قسملره آییرارق پلان شکلنده تشهیر ایدیور، بو قسملردن هر برینک اوصافی حقنده طلبه سنک دقتی جلب ایدیور. حیوان وانسان کی جانلی مخلوقلرک رسملری یاپدیرمق ایچون موده لرینی اولا بسیط وقابل مساحه چیزکیلره تقسیم ایدیور، هر پارچه یی آریجه اولچر یروب تقلید ایتدیریور. طلبه یی سربست سوز سویلکه آلیشدیرمق مقصدیله کوزل و منتظم نثرلر از برله تیور، طلبه بوکی پارچه لری نه قدار چوق ضبط ایدرسه او نسبتده سربست سوز سویلله بیلیر فرض ایدیور. هر هانکی بدیعی وفلسفی مذهبی تعریف ایچون اولا اونک احتوا ایتدیکی پارچه لری تحلیل ایدیور، مذهبک تقسیمات و تفرعاتندن بحث ایدیور، بو پارچه لری تعلیم ایتدیکجه طلبه ده مسلک و مذهب فکری حاصل اولابیله جکنه قناعت ایدیور... بو اصول تدريسک بوتون عملیه لرینی اداره ایدن بر مبدأ واردر. بو مبدأ، اصول تدريسی ایجاد ایدن آدامک روح، بالخاصه عقل و تفکر حیاتی حقنده کی تلقیسی، خیالیدر. بو خیال اصول تدريسک فلسفه سیدر. بو فلسفه یه کوره تفکر، بر طاقم بسیط وقابل مساحه عنصرلرک هندسی بر انتظام ایله برلشمه سندن حاصل اولمش بر ترکیدر. بو فلسفه یه کوره تفکر، صانکه بر حیات دکل، بر میخانیکیتدر. [۱]

[۱] بوتون پداغوجیا، بالخاصه تدریسات تاریخنده و اصول تدريس سیستملرنده بویله ماده یی عقلیه جی ذهر تلقیلرینک صانکه نامتناهی تطبیقاتی بولورز. بو تاریخ و سیستملر، شکلرینک، معماریلرینک بوتون هنر و موفقیتنه رغماً، غایت قابا ویا کلش بر روح و تفکر فلسفه سنه دایانمده درلر. متانتلری بوفلسفه لرک متانتی کی آزدر. بلکه هیچ بر صنعتک تاریخی تربیه و تدريس تاریخی قدار ماده، منطق، عقل محض، میخانیکیت هواسیله مشبوع اولما مشدر. ژان ژاق روسو، ماده علملرینک و ریاضیه منطقک اسیری اولان بوقورو و «عقلا» پداغوجیانک تمللرینی ایلاک دفعه صار صان آدمدر، دینیله بیلیر.

ايشته چوق كره تفكرى بويله كمى و ميخانيكى بر فعل ظن ايدرز . بو فعلك حكم و محاكمه عنصرلرى آراسنده ساده مكاني براتصال ، هندسى برانتظام كورمكله اکتفا ايدرز . چونكه تفكر حقنده كي تلقيمز خارجى و مادى عالمك موضوعلرينه تشبيهه استحصال ايدلمشدر : تفكرى بعضاً بر ما كنهك ميخانيكى فعاليتنه ، بعضاً جسملرك تركينه بكنزه تيرز ! حال بوكه خارجى و مادى عالمه منسوب اولان نمونه و تشبيهلرك تاثيرندن آزاده اولان درونى بر تفحصه بو فعل حقنده كي تصورمرك نه درجه قابا ويا كلش اولديغنى آكلايابايرز .

هر تفكرده بر طاقم حدلر واردر : تصورلر ، حكملر ، محاكملر ... بونلر تفكرك متبارز ، جسمانى قسملريدر . هر تفكرده بو حدلر كوزل بر منظره ي تشكيل ايدن چيز كيلر ، شكللر و رنگلر كى يرلى يرنده ، يعنى منظرديه كوزللكنى ، وحدتى تايمين ايدن وضعيتلرده بولونور . بو وضعيتلر بوزولورسه ، منظرهك وحدتى ، كوزللكى ده بوزولور . كوز و عقل هر چيز كينك ، هر شكلك موقعى ، ديكرلريله اولان مناسبتنى قبول و تصديق ايدر ، هر شئى حساب و منطقه موافق بولور . عقلك بو مناسبتلرى قبول و تصديق ايدن ملهكسى ، منطقدر . حال بوكه بومتفرق و كمى حدلرك داخل اولديغى بروحدت واردر كه لوحه به بديعى ماهيتنى ويرير . بو وحدت كوزك و منطقك اثرى دكلدر . زيرا « كوز من جانلى مخلوقك چيز كيلرينى كورور . فقط يكو وجود اولمش بر شكلده دكل ، يان يانه ديزلمش اوله رق ... حياتك مقصدى ، چيز كيلر آراسندن كچن واونلرى بر بريله برلشديره رك معنا ويرن بسيط حركت كوزمزدن قاجار . » [۱] او حالده موضوعك قابل احساس و قابل تعقل اولان عنصرلرى خارجنده مؤثر اولان واراغنى ، وحدت و معناسنى ادرا كمز نه صورته قابل اوليور ؟ بونى آكلامق ايچون تفكرى و بونك خارجى عالم حقنده معلوماتى محدود و عقل و منطقى رشيمى بر حالده اولان چو جوقده كي صاف شكلنى تدقيق ايدلم . بو تدقيق ايچون فيلسوف دودلسمهاورك فكرلرندن استفاده ايديورم . [۲]

چو جوق ايلك دفعه كوردىكى شى قارشيسنده صوك درجه منفعل بروضعيت آلير ، يكي موضوعى دوشونهك يرده دويار ، منجذب يا خود متفرددر . چو جوقده كي بوعكس العملى متقدم بر محاكمهك واسكى بر تجربهك محصولى صانمق عبثدر . زيرا ، چو جوعك

[۱] H. Bergson: Evolution créatrice, p. 192

[۲] Dwelshauer: De l'intuition dans l'acte le l'esprit, Revue de Métaphy - sique et de Morale, Sezième année-1908

نه بويله بر تجربه سي واقعدر ، نه ده محاکمه سي بويله بر استقرايه مساعددر . دو غريسي ، چوجوقله شي آراسنده جانلي بر مناسبت تأسيس ايتمکده ، چوجوق عقل و محاکمه دن داها درين بر قوتك ، حيات سائقه سنك ، تأثيرينه تابع اوله رق بوخارجي شيته - ولوجانسز اولسون - بر شخصيت و فاعليت اضافه ايتمکده ، کندي بنلکني دويديني کي ، بوشيتکده بنلکني دويمقدمه در .

فعاليتي حس ايديشمزدده اولديني کي ، بر موضوعك اطلاعنده ده هرتحليلدن مقدم اوله رق و تام اطلاع حصوله کليکي ائنده کويا بو اطلاع آئنده انامزك فعليله خارجي برانامك فعلي آراسنده بر تطابق وارميش کي خارجه بر محبت تأسيس ايدر . [۳]

انفعالي رؤيتك ديكر مثالي ، صنعتکارلردر . صنعتکارلر خارجي عالمي چوجوق کوزيله کورن ، يعني بو عالمي دوشونمکدن زياده دويان ، رؤيتلرنده احساسلرک ، تحليللرک حصه سي ائک آز ورن انسانلردر . صنعتکارک ايشي کندي اناسيله خارجي موضوعك اناسي آراسنده انفعالي بر مناسبت تأمين ايتمک ، اناسي موضوعك اناسنده بولمقدردر . بوانفعالي رؤيت سايه سنده درکه صنعتکارلر موضوعلرنده کي حياتك مقصديني سه زه رلر ، اوني کندي انالرينك حساسيتنده ياشايرلر . چوجوقلر هپ يکي کورن کوچوک صنعتکارلردر ؛ صنعتکارلر ايسه ، هپ يکيلک آرايان بويوک چوجوقلردر .

چوجوقده انفعالي رؤيت چوق دوام ايدمزد . اجتماعي حياتك ضرورتلري ، بو انفعالي رؤيت سوق طبعيسي يرينه شيايي انتفاع واستعمال احتياجيله تحليل و تجريد ملکه سي قويار . صنعتکار اولمايان بويوک آداملرده رؤيت تماميله فکري و منطقي برشکه انقلاب ايدر . بونکه برابر بويوک آداملرده يکي بر موضوعي ايلک دفعه کوردکلري زمان چوجوقلر و صنعتکارلر کي غشي اولورلر ، انفعالي رؤيتلرينك سکريني دويارلر . بونلر بويوک انسانلرک حياتنده اندر و مستشادقيقه لردر . بر قسم بويوک آداملرده واردر که کائناتي دائمي بريکيلک ايچنده صائر کورورلر . هر کسک نظرنده عاي اولان موضوعلرک اونلر ايچون عالي بر معناسي واردر . هر کسک معناسز بولديني شيلري اونلر اوقورلر ، آکلارلر ، واک معنالي شيلر کي مؤثر شکلرله افاده ايدرلر . بونلر داهيلردر . داهيلرک غايت شدتلي اولان انفعالي رؤيتلرينه مقابل ، افتکاري رؤيتلري محدوددر . بوکي ذوق و قلب صاحبلي ايچون ائک اوافق معلومات ائک بويوک معنالي استخراجه کافيدر .

بوتون بومثالرده عقلك ، محاكمه نك ، استقراء واستنتاجك ايشي هنوز يوقدر. رؤيت واطلاعتك بوقسمي « قبل المنطقي » در دينيله بيلير . منطقك مداخله سي بو دوردن صوكر اولور. هيچانلي رؤيت دورى نه درجه شدتلي اولورسه، منطقي رؤيت دورينك باشلامه سي ده اوقادار كچ اولور . بعضاً يكي بر موضوع قارشيسنده عقلسز و محاكمه سز ساعتلرجه مستغرق قالديغمز اولور. بوقبل المنطقي دور بر مبدأدر، متعاقب منطقي دورك وحدتى تشكيل ايدر: هر فكر، هر اطلاع، فكره، حكمه وارمازدن اول، برحس، برحدسدر. هر مطالعه نك، هر محاكمه نك بوتون عنصرلري، بوتون جمله لري شكلنى، جسمنى بولمازدن اول، قوه حالنده بوحدسده وارددر . بوحدس بر جسم و تصور اولمقدن زياده، بر تمايل، براستقامتدر؛ غير مشهود و غير مشعوردر؛ عقلى و خارجى هيچ بر شكل، هيچ بر واسطه ايله افاده سي قابل دكلدر. بوحدس، صنعتكارك مستقبل اثرينى طاشيدان حس قبل الوقوعى، فرارى خيالى، مبهم حسلري، قارشيق رؤيتلري كچي بر كيفيتدر؛ قوآنى ماهيتى نه اولورسه اولسون، بوتون معقول، منطقي و قابل افاده اولان تفكر صفحه لرينه تقدم ايدر . تقدم ايتمكه برابر هپسنى احتوا ايدر . شو حالده بوتون منطقي تفكر لر مركز مبدأى غير منطقي دكل، فقط قبل المنطقي، - ايسترسه كز، فوق المنطقي دييى كز - برحدسده در. بوحدس بوتون مستقبل تفكر لر ك قوه سي، حمله سي در. بوتون منطقي نك وحدتى، معناسنى ويرن، ايشته بو حمله در. تفكر ك بوقبل المنطقي قسمى وارلغمزك، ياشاديغمزك حسى كچي حيات حسلر مركز اك صميميلرندن بريدر .

۲ - زکا و سوق طبیعی

تکامل فیلسوفلرینه کوره برنوع حیات و بو حیاتک اوچ شکلی واردر: نباتی حیات، حیوانی حیات، انسانی حیات. بو اوچ شکل عینی حیاتک مختلف درجهلری در: نباتلردهکی او یوشوقلق سوق طبیعی، سوق طبیعی تکاملی ذکایی وجوده گتیرمشد. فیلسوف برغسون تکاملی برخط مستقیم خیالنه حبس ایدن بو نظریه یی تنقید ایدرک یرینه بوسبوتون یکیسینی قویمشدر. بو فیلسوفه نظراً، حیات برحمله در، عینی زمانده نباتی او یوشوقلق، حیوانی سوق طبیعی و انسانی ذکایی - استعداد و قوه حالده - طاشیدان بر حمله در. بوتون بو استعدادلرینی زمان ایله انکشاف ایتدیرمش، بو یولده توزلره طوپراقلره بیله حیات ویرمشد! بو استعدادلر ایلمک حجیره ده واردی. ایشته حیات بر هوائی فشنگ کی باطلایارق مختلف استقامتلره آیریلش، باشلیجه اوچ یول تعقیب ایتمشد: نباتدهکی او یوشوقلق نباتلری، سوق طبیعی (آرتروپود) دینیلان اجتماعی حیوانلری وجوده گتیرمش؛ نه برنجیسندن نه ده ایکنجیسندن کچمک امکاتی بولامایان ذکا استعدادی ایسه فقری حیوانلره کیدن کنیش یوله کیره رک انسانه وارمشد. شو حالده ابتداده تک و بسیط اولان حیات سائقه سی صوکرالری مختلف تکامل قوللرینه، هر تکامل قولی ده آریجه تالی قوللره آیرلمشد. بو قوللردن او یوشوقلق ایله سوق طبیعی به منتهی اولان ایکسی توقف و تکرر دورینه کیرمش، فقط انسانه منتهی اولان قول جمعیتلر و اجتماعی تکامللر شکلنده دوام ایده دورمشد. «آریستودن بری طبیعت فلسفه لرینک اکثریسی تغلیط ایدرک انتقال ایده کلن اساسلی خطا، نباتی، حیوانی و عقلی حیاتده انکشاف ایتمکده اولان عینی تمایلمک اوچ متعاقب درجه سنی مشاهده ایتمکدر. حال بوکه بونلر عینی فعالیتک بویودکجه پارچالانمش اولان اوچ متباعد استقامتیدر.» [۱] بو اوچ تکامل قولی آراسندهکی فرق، نه بر درجه فرقی، نه ده بر شدت فرقیدر؛ بلکه بر طبیعت فرقیدر: از جمله

اويوشوققلقه سوق طبيعي يي ، سوق طبيعي ايله ذكايي بري برندن آيران، برينك ديكرينه فطراً سافل يا خود عالي اولماسي دكل، بلكه هر برينك باشقه وظيفه ياپماسي ، باشقه طبيعي حائر بولونماسيدر . حق برغسون بو قوللردن برينك نهايتنده بولونان انساندن بحث ايدر كن ديوركه : « انسان ايچون : بوتون تكاملك منتها سيدر ، بيله دينيله من . چونكه تكامل ، متعدد متباعد خطرلر اوزرنده وجوده كمشدر ، ونوع بشر بو خطرلردن برينك منتها سنده بولونيورسه ديكر خطرلر منتها سنده قادار واصل اولمش ديكر نوعلرده وارد . » [۲]

شيمدي سوق طبيعي ايله ذكا آراسنده كي فرقي آراشديرالم ، بونك ايچون برغسونك اثرندن استفاده ايده جكنز : « سوق طبيعي ، طبيعي آلتر اعمال وحتي استعمال ايتك ملكه سيدر . » سوق طبيعي نك آلتى شكللاً صوك درجه معضل ، مفصل و مكملدر . فقط بوكا مقابل فعاليتي غايت بسيطدر . سوق طبيعي احتياج تقديرنده ايشني شايان حيرت درجه ده بويوك بر سرعت و مكملتله ياپار . حال بوكه ائمتبارز شكليله ذكا ، صنعى آلتر اعمال و استعمال ايتك ملكه سيدر . »

ذكانك اعمال ايتديكي آلتر بالعكس ساده ، بسيط ، ناقصدر ؛ فعاليتي ، استعمالى كوچدر ؛ دقته ، زمانه ، زحمته متوقفدر . خصوصيله سرعت و مكملت موضوع بحث اولديني نسبتده ذكانك آلتى سوق طبيعي آلتنك مادونيدر .

سوق طبيعي نك فائده لرينه مقابل محذورلري وارد : بنه سى عادتاد كيشمز ، دينيله بيلير . اونك ايچون دائماً معين بر موضوعه منحصر قالير . حال بوكه ذكانك آلتنده بو محذور يوقدر ، ايسته نيان شكله كيرر ، ايسته نيان ايشه يارايابيلير . چونكه غير عضوي بر ماده دن اعمال ايدلمشدر . بو صورتله ذكي مخلوقه حياتك نامتناهى شرائطنه تطبيق ايدمك براقدار و ملكه قازانديرر .

سوق طبيعي معين آلتنك معين موضوع اوزرنده ميخانيكي صورتده فعاليتي اولديغندن طبيعيله شعور سزلفه متوجهدر . سوق طبيعيله انتخاب بك آزدر . انسان ايچون سوق طبيعي طرفندن فعاليت ساحه سى قاپاليدر . سوق طبيعينك نتيجه سى اسارتدر . حال بوكه ذكا ، هريكي احتياج ايچون يكي بر آلت ايجاد ايدر ، اسكي آلتى يكي احتياج ايچون يكي بر طرزده قوللانمق امكانى كشف ايدر . ذكانك هر كشي يكي احتياجلك مبدأيدر . بو صورتله ذكا فعاليت ايچون نامتناهى افقلىر آچار ، ذكانك اثرى حريتر .

شعور ، بر موضوعه عائد تصور له فعل آراسنده کی مسافه اولديغندن ، بومسافه سوق
 سوق طبيعیده يوق دنييله جك درجده آزه ، حال بوکه ذکاده بويو کدر . بناءً عليه سوق طبيعي
 شعور سز لغه ، ذکا بالعکس ، شعوره متوجهدر . سوق طبيعي ايچون مختلف ، حتی نامتناهی
 احتماللر قارشيسنده متفکرانه بر انتخاب موضوع بحث دکدر . حال بوکه ذکا متبادياً
 احتماللری درپیش و انتخاب ایتک ملکه سیدر . ايکی نوع ملکه يه مقابل ، ايکی نوع معلومات
 واردر . سوق طبيعینک معلوماتی یاشانمشدر ، شعور سزدر . ذکانک معلوماتی ایسه
 دوشونولمشدر ، شعور لیدر . سوق طبيعي نک معلوماتی دائماً عینی شیئه عائد ،
 ذکانک کی ایسه مختلف شیئلرک مناسبترینه عائددر . سوق طبيعي نک معلوماتی ، هریاشانان
 موضوعک معلوماتی کبی ، موضوعک بردن ایچنه ، حربمنه واصل اولور . حال بوکه
 ذکانک معلوماتی معین دنييله جك هيچ بر موضوعه واصل اولمقسزین خارجی و قسمی قالیر . سوق
 طبيعینک بولديغی ، موضوعک جانی و وحدتیدر . ذکانک بولديغی ، موضوعک پارچه لری ، قابل
 تفريق و مقایسه اولان عنصر لیدر . سوق طبيعینک علمی مشخص ، ذکانک علمی مجرددر .
 سوق طبيعینک دويدیغی بر آهنگ ، ذکانک کشف ایتدیکی بر قانوندر . سوق طبيعي
 موضوعک حقیقت و مطلقیتنه واصل اولماسنه رغماً ، ذکا معلوماتلر واسطه سیله مجهوللری
 کشف ایتک موفقیتنی کوسته ریر . خلاصه ، بری یاشامق ، دیکری دوشونمک ملکه سیدر .
 شو حالده هر ايکی ملکه نک کندیسنه کوره بردهاسی واردر : سوق طبيعي نک بويوک
 موفقیتی ، معین موضوعلری مطلق صورتده ادارک ایدیه یلمه یی ، ذکانک موفقیتی ایسه ،
 نامتناهی موضوعلری بردن چرچیوه سی ایچنه صیغدير ایللمه سیدر . شو حالده سوق
 طبيعي موضوعک ایچنه کیرن ، ذکا ایسه غیر محدود موضوعلرینک سطحنه طوقونان براله
 بکزه تیله بیلیر . بو قوتلردن هیچ بری دیکرینک مادونی صاییلماز . ایکیسی ده عینی
 حیاتک مقصدینه خدمت ایچون قوللانديغی ايکی واسطه در . فیلسوفک دیدیکی کبی :
 « سوق طبيعي ايله ذکا بر وعینی مسئله نک آیری وعینی درجده نازک ايکی صورت حلیدر . » [۱]
 برغسونله فرض و تخمین ایتک ممکندر که : بدایتده بويکی قوت بر برینه ملاصقدی .
 روحی حیاتک ایلک صفحه لرندۀ سوق طبيعي ايله ذکا عینی درجده موجوددی . حتی اوزاق
 ماضیلره دوغری حیقده قجه اویله سوق طبعیلره راست کلنه جک که بونلرک ذکایه اولان

ياقينلى بزم بوجكلمزك كندن زياده در . عيني صورتله اويله ذكارلر بولونا جق كه بونلرك سوق طييعي يه اولان ياقينلى بزم فقريلمزك كندن زياده در . حال بوكه حيات نامتناهى بر قدرت دكلدر . بويله اولسه يدي اويوش وقلق ، سوق طييعي وذكادن عبارت اولان بوتون قوتلرني بوتون قوللري اوزرنده دولاشد يرا بيلير ، عيني عضويت اوزرنده هم اويوشقلنى ، هم سوق طييعي يه همده ذكاي صوك درجه سنه ، نامتناهى يه قادار انكشاف ايتديره بيليردى . حال بوكه حيات چاليشد قجه يورولمش كبي ، يولده يوكنك بر قسمنى آتمشدر . از جمله فقريلمز يولندن كچن حيات حملاسى برچوق لزومسز لريله برابر بعض قيمتلى عنصرلري ده ترك ايتشدر . از جمله سوق طييعي ...

في الواقع شعور يولده كنديسنه صيقينتى ويرن حمله نك بر قسمنى تركله قالمايوب بك قيمتلى لرنده واز كچمه يه مجبور اولمشدر . انسانده كي شعور ، بالخاصه ذكادر . احتمالاً نظرأ بو شعور حدس ده اولابيليردى ، اولماسى ايجاب ايدردى كبي كليور . [۲]

مع مافيه عيني حيات منبعندن چيقان بوايكى قولى ماده آيرمق ممكن دكلدر . نه انسان منحصرأ ذكاسيله ياشايان بر مخلوقدر ، نه ده حيوان منحصرأ سوق طييعيسنك اسيريدر . ذكايوقدر كه اونده سوق طييعيسنك ايزلري بولونماين ؛ سوق طييعي يوقدر كه اطرافنده دونوق بر ذكا هالهسى اولماسين ... هرايكى ملاكه ابتداده كي مختلف استعدادلري قاريشيق بر صورتده و مختلف نسبتده محافظه ايدم بيا مشدر . خلاصه ، سوق طييعيده ذكا مابهسى قاريشيق بولونديغى لبي ، ذكاده سوق طييعي مابهسى قاريشيق بولومقمده در . عقل ، حيات كرسنك ماده هوا سيله تماس ايدرك طونان وبوتماسه مطابق بر شكل آلان قشرينه بكنزه . تيليرسه ، سوق طييعي اونك شكلسز مركزى ، مركزز ناريسيدر .

ذكانك داها واسع بر حقيقتدن آيرلش ، اولديغنى فقط ايكيى آراسنده قطي بر آيريلق وقوعه كلمه مش اولديغنى كوسترمشك . مفهومى مفكره نك اطرافنده منشأينى خاطراتان غير واضح بر قسم باقى قالمشدر . بوندن فضله اوله رق ذكاي تكائف طريقيله تشكىل ايدن صلب برنومه قياس ايتمشك . [۱]

[۲] برغسون ، مذكور اثر ، ص ۲۸۹

René Doumic : Les idées de comte Tolstoï sur l'art . Revue des deux [۱]

Mondes, 15 Mai 1898

« ذکا، فی الحقیقه ذهندر، فقط ذهنک صورتلرندن بریدر. ذکانک ذهنه عاندتی، جزئک کله اولان نسبتی داخلنده در. ذهن ذکادن چوق کنیشدر. فقط تداویسنر بر صورتده عقلیه جی اولان تلقیمزدن ناشی، ذکایی ذهنک بوتونی تلقی ایدیورزو. » [۱] « ذکای صرف، یاخود تنقیدی تفکر، مفهومی تحلیل ملکه سی مفکره نک تمامیتندن یالگنر برشکلی، بر افعوله یی، یاخود خصوصی بر تعین ویا انطباقی، عملی فعله متوجه اولان متعضی قسمی، لطقه صوقولمش قسمی کوستریر. » [۲] عقل شعورک اک مادی، اک خارجی قسمیدر. اصل شعور، شعورک اک زنکین، اک صمیمی قسمی عقلمزک اشغال ایده بیلدیکی سطحلرک آلتنده، درینده در. نته کیم فیلسوفک فلسفه سنه جان ویرن شی، علمنی عالمدن داها ایلری کوتوروب ماده عالمنده عالمدن داها یکی، داها مثبت حقیقتلر کشف ایده بیلمه سی دکادر؛ بالعکس عالمک کشفلری قارشیدسنده باشقه بر نقطه نظر قبول ایتمه سی، عقلدن باشقه بر اصوله مراجعت ایدرک علمک متفرق حادثه لرینی جانلی وحدت لرینه ارجاع ایده بیلمه سیدر.

فیلسوفک عینی بولی تعقیبله تفحصلرینی عالمدن داها ایلری کوتورمه سی شایان تمی دکادر. فیلسوفک حقیقت، « شی بذاته » حقنده عالمک نظرندن قاچان بعضی معلومات ایدینه بیلمه سی، احساسلرک ولسانک وساطتندن مستغنی قاله رق شعورینک اک درین نقطه لرنده، همان همان شعورینک بیله آلتنده کی وارلقدن خبردار اوله رق بذاته موجود بر حقیقته واصل اولماسی شرطیله در. [۳]

ذکانک قاتی قابوغی آلتنده ایچین ایچین چالیشان، درجه درجه سیال وقاراناق طبقه لر، نهایت فوری بر مرکز وجوده کتیرن، وزمان زمان اوزرنده کی قابوغی دهله رک سطحه فیشقیران بر شعور منبعی واردر. عقلک مادی دوشونمه سنه مقابل، حیاتک اصل

[۱] Frank Grandjean: Une Révolution dans la Philosophie, P. 101

[۲] Edouard Le Roy: Une Philosophie Nouvelle, P. 192

[۳] D. Roustan: Leçons de Philosophie, P. 11

ياشايان، دويان، سهون وايكړه نن قسمي بودر. حياتمرك بويوك بر قسمي بوكره نك سطحنده
 كچر. ماده نك، اشيا نك حركتلري كې اعتيادي، ميخانيكيدير. مع هذا خير كار بر
 مايع ايجنده يوزيورز. چالشمق وياشامق قوتی بيله اورادن آلييورز. ايجنه دالديغمز
 بوحيات درياسندن متاديا بعض شيلر ايجيورز. وارلغمزي اداره ايدن ذكازمك موضعي
 برتصالب نتيجه سنده بودريا ايجنده حصوله كلديكني حس ايديورز، [۱] اصل ذهن،
 ذهنك اصل منبهي ايشته بوسوق طبيعي در. حياتك اصل فعاليتي - قشرنده دكل،
 سيال مركززنده در. سوق طبيعي، حياتك ملكه سي، حياتك مقصدي ايجون، حياتك
 اصوليله چالیشان سائقه سيدر. سوق طبيعي حياتك حماسي، عادتا كنديسيدر. حياتك
 مقصدي، هدي، معماسي سوق طبعيده كيزليدر. حياتك سري شعور كره سنك
 سطحنده دكل، مركززنده در. بوسرك آناختاري، عقلمه دكل، سوق طبعيده در.
 بناء عليه حياتك نهردن كلوب نهريه كيتديكني ونه ايشته ديكني عقلك نوريه
 دكل، سوق طبعينك ظلمتنه صورماليدر! متافيزيك مسئله سني حل ايدجك اولان، اودر.
 « كندي تكاملمز، هر شيك تكاملي حقنده كي حسمز ايشته اوراده، اصل فكري
 تصورمرك اطرافنده غير واضح بر قسم تشكيل ايدرك كيجه ايجنده غائب اوليور.
 ميخانيكيه وغاييه مذهبلي يالكرز مركززده ايشيلدايان ضيادار جوهری نظراعتباره المق
 خصوصنده متحددرلر. هر ايكي مذهب بوجوهرك تكاثف طريقيله متباقينك ضررينه
 اوله رق تشكيل ايتديكني وحياتك داخلي حركتني ياقالامق ايجون هپسندن، صلب قسم
 قدار مايع قسمندن ده استفاده ايتك لازم كلديكني اونوتيورلر. [۲]
 شو حالده ذهني ذكادن، تحليلجي، مقايسه جي شعور دن عبارت ظن ايدن، حياتك،
 تكاملك سريني صرف بوقوتله واونك محصولي اولان علم ومفهوملريله ايضاحه چالیشان
 عقليله مذهبي ناقصدر. كچه حياتي آكلامق ايجون عقله مراجعت الزم، فقط كافي
 دكل، عقلك ده طوتونديني، عقلك ده بسله نديكي اصل حيات مركزينه وارمق، بونك
 ايجون، عقلك آلنده كي بوتون سوق طبيعي طبقه لريني يارمق لازمدر. خلاصه شعورك بزه حيات
 سريني اوكره ته جك اولان قسمي، ذكادن عبارت اولان يوزي دكل، سوق طبيعي دن
 عبارت اولان ايجيدر.

[۱] برغسون، مذکور اثر، ص ۲۰۹

[۲] برغسون، مذکور اثر، ص ۵۰

علم، یالکیز موجودی مطالعه و برواقعه نك دها عمومی عداولونان دیگر واقعه یه ارجاعنه ایضاح نامی و بررکن، برطاقم فیلسوفلرمزده یارآجی حیاتک، تظاهرلرندن و محصوللرندن دها حقیقی اولدیغنی تقدیر ایدهرک، یالکیز اک اساسلی مادی و معنوی حادثه لری دکل، عادقلرک، صنعتک، دینک، علمک و تجربه نك بيله منبعلرینی، منشألرینی بالترجیح آراشدیرمقده درلر. بوتدقیق ساحه سنده بر چوقلری اصل واقعه لرك یعنی احساسلرله قابل حس اولان حالی حقیقتلرك ماوراسنده ذهنک داخل و انفسی اثرینی، حقیقت و ثروتی اعتباریله تظاهرینه مدار اولان شخص شکلره تفوق ایدن جانلی بر قدرتی نظر اعتباره آلمق مجبوریتنده قالمشدر. علمک شرطلرینی و معناسینی آرامق، علمک تدقیق ایتدیکی واقعه لرك و علمک استلزام ایتدیکی آفاقی اتصال طرزلرینک ناصل تشکل ایتدیکی کشف ایتک غایه سنی تعقیب ایتدیکی ایچون علمدن جدا فرقلی اولان فلسفی نظریات بویه جه انکشاف ایتکده در. [۱]

« فقط دیگر جهتدن شعورک حدس و ذکایه پارچالانماسی ایسه بوماده اوزرینه انطباق عینی زمانده حیاتک جریانی تعقیب ایتک ضرورتیله حاصل اولمشدر. شعورک بوتضاعفی ده حقیقی نك ایکی شکلندن منبعث اولمق، معرفت نظریه سی متافیزیکه معلق بولونمق لازم کله جکدر. [۲] شو حالده، هم ذکا دیدیکمز قاتی و پارلاق سطحک، هم ده سوق طبیعی دیدیکمز بوقارانلق عمقک آراشدیرلماسی و هرایکی شعورک یاقلاشدیرلماسیله حیات حقنده تام بر فکر ایدینمک، آنجق بوصورته متافیزیک مسئله سنی حل ایتک ممکن اولاجقدر. چونکه بریاندن سوق طبیعی دیدیکمز قابلیتلرمز آیری مقصدلره، آیری فعالیتلره متوجه اولمغله برابر، عینی حیات کوکندن آیرلمش قوتلر اولدیغندن عینی حیات سائقه سنک خصوصی طبیعتلرینی طاشیدان، عینی مسئله نك مختلف صورت حللرینی کویسته رن محصوللردر. بناءً علیه تام بر حیات فلسفه سی بو مختلف و متمم قوتلرك تام بر صورتده آکلاشیللماسیله ممکن اوله جقدر. بونک ایچون ذکانک آلتنده قالان بوتون شعور طبقه لرینک آیدینلانماسی، ذکا کی، سوق طبیعی نك ده شعورک سطحه چیقماسی لازم کلیر.

تکامل خطی انسانه منتهی اولانیندن عبارت دکدر. دیگر متباعد خطلر اوزرنده شعورک دیگر شکلری انکشاف ایتمشدر. بونلر نه خارجی مانعه لر دن قورتولمغه، نه ده ذکای بشرک یاپدیغنی کی، کندی کندینی ضبطه مقتدر اولابیلمشدر. بونکله برابر بوشکلرده و تکامل حرکتنده اصل و اساسی اولان بعض شیلری اوقادار افاده ایده بیلیرلر. بوشعورلری بربرینه یاقلاشدیرارق، صوکره هپسینی

[۱] Emile Boutroux : La Philosophie en France depuis 1867 : Revue de

Métaphysique et de Morale. Seizième année 1908

[۲] برغسون، مذکور اثر، ص. ۱۹۴

ذكا ايله مزج ايددرك حياتله هم امتداد و بردنبره حياتى نوره قارشى يوزىنى چويردرك بو حياتك شېهه سز اوچوجى، بونكله برابر تام اولان بررؤيتنى استحصاله مقتدر اوله بيله جك بر شعور الده ايتمش اولمايا جقمى يز؟ [۱]

فقط بويله بر معمانك حلى ايچون اول امرده سوق طبيعى نك شعور لائماسى، كندى اوزرينه قاتلانماسى و كندى كندى دوشونه بيلمه سى لازمدر. حال بوكه سوق طبيعى حيات ملكه سيدر. سوق طبيعى نك وظيفه سى دوشونمك دكل، حركت ايتمك، آ كلامق دكل، ياشامقدر. سوق طبيعى ذكا كى تفكره دكل، تعالى به، شعورده دكل، شعور سز لغه متوجهدر. بونكله برابر سوق طبيعى نك شعور سز لغندن نه آ كلامق لازم كله جكنى تمين ايددم. [۲] بر كره كندى تاثير و عكس تاثير لرندن قطعياً خبردار اولمايان جهادلرك شعور سز لى وار. سوق طبيعى نك شعور سز لى بو نوعدن مى؟ كرچه ايكي سى ده صفرى افاده ايدىيور. فقط برنجيسى اصل صفرى افاده ايدن بر شعور سز لقدر. ايكنجيسى ايسه صفره ارجاع ايدلمش، بر شعوردر. بو ايكنى شعور سز لق يكدىكرينك عىنى دكلدر. انسياقى صورتده ياپديغمز بر فعلده كى شعور سز لق تصور ك فقدانندن در. بوراده تصور يرينه فعل قائم اولمشدر. بو فعل هيچ بر تصوره محتاج اولمقسزىن واقع اولابيلير. فقط هر هانكى خارجى مانعه نك ظهوريله بو شعور باش كوسته رير. ديمك كه سوق طبيعى نك شعورى اساساً معدوم دكلدر، معلقدر. مانعه بو شعورى ايجاد ايتمه يور، بلكه سربست براقيور، فيشقىرتييور. شو حالده غير مشعور ديدىكمز شكللرنده بيله سوق طبيعى نك شعورى صفردن عبارت دكلدر. بلكه بو شعور سز لق معلق بر شعور ك حالير. بو شعور، فعل ايله تصور آراسنده اوافق بر انحراف حاصل اولور اولماز، باشنى قالديرييور، سوق طبيعى يى خارجى مانعه لرك ماهيتندن خبردار ايدىيور، وسوق طبيعى نك هانكى استقامتمده انكشاف ايده جكنى خبر و يردكدن صوكر ا كيزله نييور.

فقط سوق طبيعى حياتى بر منفعت موضوع بحث اولدينى برده جانلانير. شخصيتمز، حريتمز، طبيعت مجموعه سنده اشغال ايتدىكمز موقع، منشأمز، بلكه ده طالعمز حقهنده ده تيتردرك، ضعيف برضيا صاچار؛ لكن بوضيانك انتشارى ذكانك بزي ايچنده براقدينى كيجه نك قارائلىغنى بير نمقدن خالى قالماز. [۳]

[۱] برغسون، مذكور اثر، مقدمه، ص. ۵.

[۲] برغسون، مذكور اثر، باقىكز: صحيفه ۱۵۸-۱۵۵.

[۳] برغسون، مذكور اثر، ص. ۲۹۰.

ایشته سوق طبیعی عالم باطنی به متوجه بر حیاتی تحت الشعور رولی یا مقدمه در . حیاتیتمزك، شخصتمزك مقدراتی موضوع بحث اولور اولماز ، بو قارائلق طبقه دن بر ایشیق قوپار واستقبالی تنویر ایدر . او دقیقه لر، ذکا عجزینی اعتراف ایتدیکی آنلردر ! ذهنك آلتندن كلن بو نور، كچیجی در . بزرالهامی براقیر، عقلك محاكه نك اداره سنه كیره رز ، منطقتمزك تابعی اولورز . عقلك سطحندن ایچنه دوغرو ایتدكجه ، نوردن ظلمته كیدر كبی ، كرچه حكملر مزده کی وضوح و قطعیت ، حساب و معینیت آزالیر ، فقط كندمزی عقلك ده مشبوع اولدیغی كنیش بر حیات مرکزینه یا قلاشدیغمزی دویارز . علم و محاكه ذرودلرینه قارار چیقوب ده كوردمدیکمز حیاتك درین فعالیتنی ذهنك آلتنده داها ای او كره نیز . بو صورتله متافیزيك احتیاجمزی تطمین ایدرز .

خلاصه ، « فكرك صوك نظری احتیاجلرینی شعورك منبعلریله تأمین ایده بیلن اخلاقی متافیزيك، موجودیتنی قبول ایتیرمك ایچون ، روحلره مراجعت ایدر ؛ فقط فكرلری زورلاماز . بو متافیزيكی قبول ایتك ایچون اشیانك ایلک و صوك مقصدی اخلاقی حق اولدیغنه خلوص قلبه اعتقاد ایتك لازمدر . » [۱]

L. Liard: La Science et la Métaphysique, p. 482 [۱]

٤ - ھرمك امانى

فقط عجباً باطنى حياتى دويان و ايشلەين بوسوق طبيعى يى دوشوندىرمك، عقلك، علمك بردورلو بولامادىنى حيات سرلرني بوكيزلى، قاچىجي قوته سويلتمك ممكن ميدر؟ .. ذكاكي سوق طبيعى ده برنوع معلومات، هيچ اولمازسه برنوع اطلاع ملكسى اولامازمى؟ اساساً حياتى ترنم ايچون دنياده عقلدن باشقه ملكه، علمدن باشقه واسطه يوقيدر؟ .. بوسؤاله مثبت بر جواب ويرمك اقتدارنده يز، زيرا صنعت واردر. صنعت، حياتى بوتون ظاهرى وتوازنى اثرلرى خارجنده اوله رق، صرف باطنى وقوانى جهتلرندن لاعقلى، لاعلمى واسطه لرله مطالعه وافاده ايدر. صنعتك انسانه بيلديردىكى حقيقتلر، علم ايچون هيچ بر قيمتى، منطق ايچون هيچ بر صدقى احتوا ايتمه يه بيلير؛ فقط بونلر روح قادار، روحك صيرورتى، حرىتى قادار درونى وازلى شيلردر. صنعتك ماورائى لسانى ايشيتمه مك، نوعنه مخصوص حقيقتلر سويلهين علمنى انكار ايتك ناصل ممكن اولور؟ علمك قانونلرى كى صنعتك دستورلرى، علمك كشفلى كى صنعتك الهاملرى، علمك فرضيه لرى كى صنعتك حمه لرى يوقيدر؟ .. خلاصه، علم فيزيكى عالمك شعورى اولدينى كى، عجباً صنعت ده متافيزيكي عالمك شعورى دكليدر؟

بو دنيايه نيچون كلك، نهره دن كليورز، نهره يه كيديورز، ياشامغه مخصوص اولان شو قيصه سنه لرده ناصل حركت ايتلى يز، حياتك قيمتى ويرن نهر؟ فى الواقع انسانلرك خاطره سنى صاقلادقلى بوتون صنعت اثرلرى بو سؤالره ناصل اولورسه اولسون بر جواب كتيرلردر. بويوك بر اثر يوقدركه اونده بو قدر، حيات واولوم، ايلك وفتالق، وظيفه وحرص مسئله لرى موضوع بحث اولماسين. [١]

فقط دينيله جك كه صنعت اثرى يوقدركه ماده نك جسملرينه، بعدلرينه صيغينمش اولماسين. ديه جكلر كه: اساساً صنعت، مادى، آفاقى عنصرلرك ميخانيكى برتر كى، محصولى

René Doumic : Les idées de comts Tolstoï sur l'art . Revue des deux [١]

Mondes, 15 Mai 1898

دکلیدر؟! فقط بو، بدیعی حقیقتی کورمه مکدر.. صنعتک معنا عالمندن ماده عالمنه کتیردیکی حقیقتلر یاننده عینی عالمندن آلدیغی عنصرلرک نه اهمیتی اولابیلیر؟! رنکدن، سسندن، شکلدن عبارت اولان بومالزومه قابل انکار درجه ده محدود و قیمتسزدر. موسیقی کبی صنعتلرده ایسه بومالزومه نك اصغری یه دوشدیکنی کورییورز. صنعت بو اصغری مالزومه یه مقابل، هیچ بر طبیعتده، هیچ بر مخلوقده اولمایان بدیعی حسلره، مفکوروی هیجانلره وجود ویریور، کوزللاکدن عبارت بر عالم یاراتیور. صنعتک خارجدن، آفاقی عالمندن آلدیغی، یالکیز مالزومه در، روح، معنا دکل..

خلاصه صنعت، علمک، حسابک هیچ بر واسطه سنه مراجعت ایتمکسزین، صرف گندی الهاملرینه، گندی حدسلرینه تابع اوله رق، یالکیز گندی تجربه لرینه اتقیاد ایدهرک عالمده باطنی بر حیاتی افاده ایتمک امکائی اثبات ایدیور.

صنعت علمندن برنجی درجه مهم وجوق کره تقدیری اهل ایدلمش بر فرقله تمیز ایدر. بو فرق ده شودر: صنعت گندی موضوعی ساده جه محاکمه ایله تحلیل و تفریق ایده جک یرده، کشف ایتمک ایتمک مجبوریتنده در. بناء علیه صنعت هیچ بر زمان بر علم محض ایشی اولامایا جقدر. چونکه او بر نوع ابداعدر، بیلیمک ایسه یاراتمق دیمک دکلدرد. شاعرک سوق طبیعیسی یرینه هیچ بر زمان عقل اقامه ایدله من. [۱]

شو تقدیر جه صنعتکارک باطنی حیاتی افاده ایچون قولالاندیغی واسطه نه در؟ بو واسطه، (حدس: Intuition) دینلن محبتدر: صنعتکارک بوتون غیرتی موضوعیله روحی آراسنده بر تجاذب حصوله کتیرمکدر. داهادو غریبی گندی، باطنی حیاتی موضوعنده بولمقدر. صنعتکار چوق کره ظن ایدلدیکی کبی گندی خارجی موضوعلرده افنا ایتمه یوب، خارجی موضوعی گندی وارلغنده افنا ایدر. شو صورتله خارجی موضوع آرتق صنعتکارک صمیمی روحنی یعنی بدیعی طاشییارق دنیایه کلیر ونه درجه مادی اولورسه اولسون، اسکی آفاقی ماهیتنی فائب ایدهرک آرتق یکی بر روح قازانمشدر. هر صنعتکار بو یاراتیجی فعلی یاپارکن عالمک ضدی بریول تعقیب ایدر: صنعتکار اشیایی هندسی و منطقی عنصرلرینه، بسیطلرینه ارجاعله تحلیل ایده جک یرده، اشیانک وحدتی وجوده کتیرن، خلاصه اوکا بر حیات، باطنی بر معنا ویرمک اقتدارنده اولان بوتون خصوصیتلرینی آرار، فردیتنی کشفه چالیشیر. «کوزمن جانی مخلوقک چیز کیلرینی کورور. فقط یک وجود اولمش بر شکلده دکل،

پان يانه ديزلمش اوله رق. حياتك مقصدي، چيز كيلر آراسندن كچن واونلري بربريله برلشديره رك معنا ورن بسيط حركت كوزمزدن قاچار. كنديسييله موده لي آراسنه مسافه نك قويديني حائلي بر حدس جهديله اينديروب برنوع محبته موضوعك ايچنده يرلشهرك صنعتكارك هدف اتخاذايتديكي شي، ايسته بومقصددر. [۱]

ديمك كه اشيائي افاده خصوصنده صنعتله علم آراسنده بللي باشلي برفرق واردر. برهؤافك ديديك كبي: « بزه اشيانك ممكن اولان اك مطابق، هر حالده اكبي طرف تصوري ورن، علم دكلدر؛ اشيانك مناسبترليله، فائده لريله اوغراشمايان، فقط فرديتي واحتوا ايتديكي تفصيلاتله اوغراشان صنعتدر. » [۲] عيني مؤلف صنعتك حقيقتي افاده خصوصنده علمدن بيله فضله اقتداري اولديغني قبول ايدر كن ديور كه: « نه قادارد عواي مجرد شكلنده كورونورسه كورونسون، اساساً علم، مقصد تحنده اوله رق معطانك يرينه رمزيني قويار. بوتون حقيقتيله احساسلر مزايچون ياقين اولان منظره سنده معطايي ياقالايان، صنعتدر. بومعنا ايله حقيقي صورتده مثبت اولان، علم دكل، صنعتدر. » [۳]

صنعتكار، دنيائي و ماسووي بر شخص و وحدت حالنده كورن چوجوغه بگزدر. صنعتكارك چوجوقدن فرقي، بو وحدتي دويمقله قالمايوب تصوير ايد بيلمه سنده در. ديكر جهتن صنعتكار تدقيق وتفكر ايدن بر عالمدن زياده، كيفيتلري و يالكز عمومي سيره اولان ارتباطلري و محبتلري كورن بر تاثر ورؤيا صاحبنه بگزدر. رؤيانك شعوري قاچيجي در، صنعتكار بوشعوري تثبيت ايدن آدامدر. خلاصه؛ صنعت، غير مشعور ويانيم مشعور اولان باطني حياتي رنكلر، شكلر... واسطه سييله غايت مشخص بر حاله كتيرن، داهادوغريسي شعور مزي بو حقيقتله دوغريدن دوغري يه تماسده برافان، بزه بزم صميمي اوله رق ناصل ياشاديغمزي كوسترن، سوق طبيعي مزي شعور لانديران برواسطه دن باشقه برشي دكلدر. شيمدي كندى كنديمزه صورالم كه: بديعي ديديكمز حيات ايچون ممكن اولان بوباطني اطلاع ديني، اخلاقي، اجتماعي و مفكوروي بوتون حيات ايچون، صميمي انامزك بوتوني ايچون نه دن ممكن اولماسين؟..

[۱] برغسون، مذكور اثر، ۲۱۰

[۲] Luquet : Idées générales de Psychologie , P. 54

[۳] لوكه، مذكور اثر، ص. ۵۵

عالمده انسياقى بر شعورك وارا اولديغنه ديكر بر دليل ده ، هر كونهكى حياتمزه ، تجربه مزدرد . بز
 انسانلر مجرد فكر لر مزله بوفانى دنيا نك سفلتته ، هيچاكنه قانع اولوب دورورز ؛ بز چوق كيمسه لر
 اولد كدن صو كرا كميك و طوپراق اوله جغمزى ظن ايدر لر ؛ بز طاقم لرى ده دنيا ده ايدكك
 هيچ بر مؤيده سى يوقدر ، دير لر ؛ شوپنهاور كې بعض فيلسوفلر واردر كه فلسفه لرى
 بدبينلك فلسفه سيدر ، انسانده فالغك اصل اولديغنى ، حياتك هيچ بر ذوقى اولما ديغنى
 اثباته قالقيشير لر . فقط بوتون بوفكر لر ، نظريه لر ، رغماً بز انسانلر يشارز ، المزدن
 كلديكى قادار چوق يشارز ، ياشامغه چابالارز . بدبينلر بو حياتى ياشايارق بكه نير لر . حتى
 بوسفلى حياتك اوغورنده جانلر ني بيله فدا ايدر لر . حياتك ابدى اولديغنه فكر لر بيله
 دكسه بيله ، فعللر بيله اينانير لر . بوسيدن فناغى بردورلو ارتكاب ايدمه نير لر ، بلكه خيرى
 اختيار ايدر لر . خلاصه عمللر بيله حياتى كوروب آكلار لر ، سه وهر لر و قبول ايدر لر . حيات معماسنك
 نه شو صورتله حلى ، نه ده حل ايديله مه مسى هر كونهكى حياتلر ينه تاثير ياپمقدن اوزا قدر شو حالده
 «يا فلسفى حقاك موجوديت نامنه هيچ براهميتى يوقدر ، يا خود بو حقى عقل محضدن باشقه بر ملكه
 ايله خبر من اولما دن آكلايورز . هر نه قادار ايچنده بولونديغمز عالم بزه غير عقلى ، حتى
 غير معقول كورونسه بيله ، بو عالمده بولونمقدن ممنونيت حس ايدىيورز . اوراده كنديمى
 غايت طبيعى ، غايت منطقى بولويورز . خلاصه عمل ايچنده و عمل سايه سنده حقيقى
 آكلايورز . و فلسفه نك حل ايديله مزدديكى معماني بز ، هر كوز ياشايارق حل ايدىيورز .» [۱]
 بوملكه نه در ؟ شبهه سز حياتى ، حياتك خيرى ، ايلكنى انكار ايدن عقل دكل ،
 اونى قبول ايدن ، بكه نن حس ، حس سليم ، حس حيات ، خلاصه سوق طبيعى ديدىگمز
 ملكه در . نيچون ياشايورز ؟ ياشامق اييمى در ؟ بوسه واله جواب ويرن ايشته بوملكه در .
 بوملكه سايه سنده در كه عقلمى زك هر دورلو تصديق يا خود انكارلرينه ، مفهوملى ملى شوويا
 بو اولماسنه رغماً حياتى دويييور ، سه ووييور و قبول ايدىيورز . او حالده عقلك و علمك
 ماوراسنده چالیشان بر شعور بزه سيستملىك عقل و نظر قوتيله ايضاح ايدمه ديكى متافيزيك
 مسئله لر ني صرف ذوق و عمل قوتيله حس ايتديرييور ، حيات معماسنى ايدىينلا تيور . بز
 انسانلر ياشا ديغمز مدتجه حياتك مقصدينى آكلايان صنعتكار لر كې ، متما دياً بو حياتى آكلايورز .
 شو حالده حياتك حياتى ملكه لرله سزدىكى بومعماني داها ارادى بر فعاليتمزه سوق طبعينك

حل اتمه سی نه دن ممکن اولماسین ؟ متافیزیک، اصولی نه دن بوجیات حسنه، حیات مایه کهنه باغلاماسین ؟..

صنعتکارده بدیعی، حیات آدامنده عمومی بر سکلده کوردیکمز بوشعوری، بالذات فلسفه نیک تاریخنده، فلسفه سیستملرنده ایضاحلی بر طرزده بولا جغز. بوتون بویوک فیلسوفلر، بویوک سیستم مبدعلری حدسی دیدیکمز بوشعوری ایجاد و ابداع دقیقه لرنده قوللانمشلردر. بر فلسفه سیستمی ندر ؟ بوتون پارچه لری آیری آیری انتخاب و تنظیم ایدل کدن صو کرا بر برینه اکلنه رک وجوده کتیرلمش مادی بر ترکیب، فکر لر دن عبارت بر موزاییقی می در ؟! . خایر . بالعکس بر نظم، بر هیکل، بر اثر معماری کبی آهنگدار، جانلی اثر در . بو اثرک پارچه لری بر مرکزده، بر مقصده متوجه، هپسی بر معنایه داخلدر . سیستمک ظاهر آ لزوم سز کبی کورونن بوتون تقسیمات و تفصیلاتی، بو معنای افاده ایتک ایچوندر . بوتون بو ظواهری نهایت بر خیاله ارجاع ایتک ممکندر . بو خیال ندر ؟ کائناته عائد دوغری یا کیش بر رؤیتدر . ایشته بر رؤیت فیلسوفک حیاته، حقیقتله اولان ایلک جانلی تماشکنک خاطره سیدر . سیستمک روحی بو خاطره در . بوتون سیستم، سیستمک بوتون فکر لری بو بسیط خیالک انتشار و انبساطندن حاصل اولمشدر . فیلسوفک قوللاندیغی فکر و علم صنعتکارک مراجعت ایتدیکی چیز کیلر، شکلر هپ بو بسیط خیالی افاده ایچون واسطه در . بونلر فلسفه نیک ظرفیدر، کندیس، روحی دکدر . اونک ایچون بر سیستمک استناد ایتدیکی فکر لر نه قادر اسکیرسه اسکینین، حتی بو فکر لر نه درجه تضادلر، غرابتلرله قاریشیق اولورسه اولسون، بویله بسیط بر حیات رؤیتی طاشیمق شرطیله، فلسفی ماهیتی اسکیمه یه جکدر . ایشته، ژان ژاق روسو کبی حدسی فیلسوفلرک اثری بویله در . بونلر حیاتک بویوک معنایینی طاشیان بویوک صنعت اثر لرینه بکزر لر . یالکیز کنجلاک طراوتلرینی دکل، ازلی حقیقتلرینی ده محافظه ایتکده در . بونلر حیات معماسنه قلب کوزیله آتیلیمش نظر لردر . کرچه هر فلسفه سیستمی کائناتی بر جهه دن کورور، کوروشلری ده طبیعتیله ناقصدر . فقط ناقص ده اولسه بر حقیقت افاده ایدر . بو حقیقت کائناتک حقیقتیدر . اونک ایچون ظاهراً بر برینه ضد کورونن سیستملر حقیقتده بر برینک متممیدر لر . سیستم اختلاف لرینه

و غماً کتدکجه تماملانا، مکمللهشن فلسفی بررؤیت، فلسفی برغننه واردر. شو حالده فلسفه
تاریخنده سیستملرک فکرلری، محاکمه لری آلتنده کیزلهن، بویوک سیستملرک آنجق ابداع
دقیقه لرنده مراجعت ایتدکلری حیاتی رؤیته، فلسفی حدسه شعورلی، اراده لی و دوام لی
صورته مراجعت ایتک، فلسفی معرفتی برشخص و سیستم حالندن چیقاروب علم کبی
غیرشخصی و مثبت بر معرفت شکلنه صومق نه دن قابل اولماسین؟..

۵ - فلسفی حدس

فلسفی حدس کچن اوچ مثالده موضوع بحث ایدیان حدسلر نوعندن اولمغله برابر اولردن فرقلیدر. برکزه صنعتله فلسفه آراسنده فرق وارددر. کرچه صنعتکده فلسفه نکهده موضوعی حیاتدر؛ فلسفهده، صنعتده حیاتک، یقینک بلاواسطه اطلاعیدر. صنعت بو یقینی افاده ایچون خیاله، مجازه مراجعت ایدر، فلسفهده. حال بوکه فلسفه عینی یولدن داها ایلرییه کیدر، موضوعی خیاله قلب ایتزدن اول یاقالار، قابل افاده، قابل اثبات برحاله کتیرر. فلسفه نکه کشفیاتی یالکیز مشخص فکرلر دکل، بلکه مجرد مفهوملردر. علمک مفهوملری کی فلسفه نکهده مفهوملری وارددر. علمک مفهوملری توازی و هندسی اولماسنه مقابل، فلسفه نکه مفهوملری وقوانی و بدیعی در. حتی فلسفه نکه مفهوملری علمک مفهوملرینی بلع ایده بیلجک درجهده کنیش وجانلیدر. بویه جانلی و جامعه لی مفهوملری ایجاد ایتک سایه سنده درکه فلسفه علمک بوتون نتیجه لرینی بلع ایتدکن صوکر علمک مادی و قسمی اولان رؤیتلرینی ده آشار. حانلی حقیقی هم مادی هم ده حیاتی اولان ماهیتیه و بوتون آهنگیه کورور. حال بوکه صنعتک آرادینی، حیاتک مشخص و فردی موضوعلریدر. هر صنعت فردیدر و بر صنعتکارک اثریدر. فلسفه قارشیسنده صنعتک وظیفه سی، علم قارشیسنده خارجی اطلاع کییدر. خارجی اطلاعده صنعتکارک باطنی اطلاعی کی فردی موضوعلره مختص در. فقط ناصل بو علم فردی اطلاعلری اصولی دائره سنده تصنیف ایده رک خصوصی و منفرد حادثه لرک عمومی و مشترک قانونلرینی بولیورسه، فلسفهده خصوصی، منفرد اطلاعلری جمع و تألیف سایه سنده حیات حقنده عمومی فکرلره واصل اولابیله جکدر.

صنعتده فلسفه کی، حیات نه در؟ سؤالنه بر جوابدر. حقیقی اولان هر صنعت بوسؤاله کندینه کوره دوغری بر جواب ویرر. فقط صنعتلرک هپسی حدسک صاف و معصوم لسانی سویلرلر، تفکرک مجرد و آغیر باشلی لسانی سویلرلر. اونک ایچون جوابلری اوچوجی برر صورتدر،

مستقر و عمومي بر معلومات دكلدر . جوابلری نه درجه دوغری اولورسه اولسون ، انسان ایچون تطمینلری کچیجی در ، تام ونهائی دكلدر . آنجق عمومی فکرلرک تأمین ایده بیلجکی قاعده یرینه مثال ، کل یرینه جزؤ ویررلر . [۱]

صنعتک موضوعی ساده حیاتدر . حال بوکه فلسفه ، یالکز حیاتی تحدسه قالماز ، مادهیه ، اونک ملکه سی اولان عقله ، حتی نبیاتلرده کی اویوشو قلمغه مراجعت ایدر . چونکه بونلر عینی حیاتک ، عینی شعورک مختلف تجلیلریدر . فی الحقیقه حیات حقنده تام بر حدس الده ایتک ایچون بویله کنیش بر تدقیقه احتیاجی واردر . فلسفه ، ذهنک وشعورک حقیقی ماهیتنی آکلا یا بیلیمک ایچون ، بوتون تاریخی ، بوتون شکللرینی و اثرلرینی بیلیمک مجبور یتنده در . فلسفی حدس بدیعی حدسدن فرقلی اولدیغی کی ، حس سلیم دیدیکمز عملی حدسدن ده فرقلیدر . کرچه حس سلیم فلسفی حدسک مبدأیدر . شوقادار که حس سلیمک حدسی صنعتک حدسی کی خصوصی موضوعلره ، معین حیاتلره تعلق ایدر . فلسفه نک حدسی ایسه عمومیدر ، بوتون حیاته شاملدر . حس سلیم ایله فلسفی حدس آراسنده کی مناسبت ، احساسلر ایله علم آراسنده کی مناسبت کییدر : علم عقل سلیمک معطالرینی اصولی دائره سنده مقایسه دن وجوده کلدیکی کی ، فلسفی حدس ده حس سلیمک معطالرینی اصولی دائره سنده تفحصدن وجوده کلیر .

فلسفی حدس فلسفه تاریخنده کی سیستملرک ابتدای ظهورنده برشعله کی پارلایان کچیجی وقسمی رؤیتلردن ده عبارت دكلدر . بو سیستملر حدسک متمادی و ارادی بر صورتده استعمالندن زیاده ، ارتجالی و دهائی رؤیتلرک فکر و محاکمه ، عقل و منطق شکلنده صوک تفرعانه قادار انکشافندن حصوله کلمشدر . بونلرده اصل حسدن زیاده نطقک ، عقلک حصه سی چوقدر . قلاسیک معماریده اولدیغی کی ، بوتون حسن و عظمتی ویرن انتظام و منطقدر ، حیات ایله اولان مناسبتلری مبدألرینه عائددر . کرچه لاینینیچ ، اسپینوزا کی بویوک فیلسوفلرده سیستملرینی چاتلاتا جق درجه ده قوتلی حدس سائقه لری واردر . فقط بوتون بو مذهبلره روح و جان ویرن بو حدس صدمه لری تجرید ایدیلنجه اسکی منافیزیک نمونه سینه توفیقاً تنسیق ایدلمش بر یکی فیزیک قارشیدسند بولوندیغمیزی کوره جکز . [۲] فلسفی حدس سواق طبیعی دیدیکمز حیات و محبت ملکه سنک یا خود عین

Th. Ribot : La Philosophie de Schopenhauer, p. 32 [۱]

[۲] برغسون ، مذکور اثر ، باقیکمز : ص ۳۷۵

منشأ دن كلن حيات و محبت حسنك ينه حياتك سير و مقصديني دويمق و نهايت آكلامق
اوزره كندى اوزرنده چاليشماسندن عبارتدر . تفكر كاك درين واك اليم بر صفحه .
اولان بو فعلك حصولى ايچون اراده مزك شدتلى و دواملى بر فعاليتنه لزوم واردر .
بويلا بوتون معناسيلا تام و ارادى بر حدس ايچون عقل ايله علم منها اولمقدن زياده مبدأدر .
« بوتون علمدن ، بوتون احساسدن باشلا يارق جانلى حدسه دوغرى حركت ؛ ايسته
فيلسوفك ايشى ... » [۱]

فلسفى حرس ايچون ذهنك بوتون شدتيله ، بوتون تيقظيله كندى اوزرينه قاتلاماسى ،
كندى كندىنى يوقلاماسى لازمدر . بو حركتيله ذهن ، ذكا كى ، خارجى و سطحى
اولغله قالمايوب ، بلكه كندى ايچنه ، دريندكلىرينه ، انسياقى حياتك قاراندقده براقدينى
طبقه لره قادار اينه جك ، بوتون التوا و انخاليينه طوقوناييله جك ، كندى كندىنى ، كندى
ايچنى دويلاييله جك ، باطنك ، بنه سنك ادراكنه واصل اولاجقدر . بوتماسده ذهن ، هيچ
بر حادثه سنى ، هيچ بر سيرىنى رؤيتدن خارج براقماياجق ، علمده اولدينى كى ، عملى فائده ي
حائز اولمايان ، مفهوم چرچيودلرينه صيغمايان هيچ بر صيرورتى اهمال ايتمه جهكدر .
فيلسوف بر صنعتكار كى حياتك مقصد و معناسى ، حقيقى تكاملنى ياقيندن تعقيب ايدجهكدر .
فيلسوف ذكانك رياضى زمانه مقابل ، حدسك مطلق و حياتى زمانى ياشاياجقدر . « مراقبه صنعت
كى بي طرفدر ، و علم كى حادثلر آراسنده عملى ، دائمى لكن محدود مناسبتلر آراياجنى
يرده ، صنعت كى ، سياليتلرينه بناء عملى فائده دن ، هيچ اولمازسه ياقين فائده دن شبهه سز
معرا مناسبتلرى آراياجق ، فقط بوسيله معطانك بوتون معضليتنى افاده يه مستعد اولاجقدر .
مراقبه قانونلر آراماياجق ، تعبير جائزه آهنگلر آراياجقدر . » [۲] ايسته بو حركت ذهنك
كندى كندىنى بولماسى ، كندى كندىنى طائيماسى ، كندى حياتندن اعظمى درجه ده
شعور لانماسيدر . ايسته بوتماسك صميميتى ، بو شعورك تماميتى فلسفى حدسك ايلك شرطيدر .
باطنى حياتله بو قدار ياقيندن تماس ايدمه بيلمك ايچون ذكا ، ذكا ايله كوروش ، علم
كفايت ايدمه مز . چونكه ذكا ، حقيقى طيشندن ، يوزندن كورمك ، حقيقتك خارجى
منظره لرينى ضبط ايتمك ملكه سيدر . بو قدار مادى و هندسى بر ملكه كنك محصولى اولان

[۱] لورووا ، مذكور اثر ، ص . ۵۲

[۲] لوكه ، مذكور اثر ، ص . ۶۲

علمله بو قادر مشخص و جانلی بر تدقیقه امکان یوقدر . اونک ایچون ذکایی صارصمق ، ذکایی اریتمک ، و بو ذکا مایعنی شعور کره سنک یاریقلرندن سوق طبعینک قاراندلق طبقه لرینه آقیمق لازمدر . دیگر جهتن باطنی حیاته بو قادر یاقیندن تماس ایده بیلیمک ایچون سوق طبیعی ، سوق طبیعی ایله دویوشده کفایت ایدمیز . چونکه ، بدیعی ، عملی ، ارتجالی حدس شکلری یا برخیاله ، یا برابهامه ، یاخود موقت بر نوره واصل اولور . بو قادر فراری واسطه لرله او قادر شعورلی بر تدقیقه امکان یوقدر . فیلسوف مقصدینه واصل اولمق ایچون سوق طبیعی یی صارصمق ، سوق طبیعی یی صیقیشدیرمق ، شعور کره سنک قاراندلق مرکزندن آیدینلق سطحه دوغری فیشتیرتمق لازمدر .

بو تشبث ناصل ممکن اولابیلیلر ؟ فی الحقیقه بویله بر تجربه اراده منک خارجی مثاللر ایله قابل تعریف اولمایان غرابتلرندن بریدر . بوکندی کندینی اویاندیرمق ، کندی کندینی دوشونمک فعلی آنجق نوع نی بشره مخصوص برامتیازدر . فی الواقع بویوک بحران زمانلرنده ، حیاتمنک ، بوتون بئلکمزک تهلکهیه دوشدیکی دقیقه لرده انامنک اوزاق ناحیه لرندن قویوب کلن برسسک درونی حیاتک مقصد واسرارینی شعورمنزه تودیع ایتیمکه ترددلر ، تضادلر ایچنده یانان عقلمنزه ، محاکمه منزه یکی برحیات نفخ ایتدیکنی کورییوروز . داخلدن خارجه ، سوق طبعیدن عقله دوغری اولان بومتباعد عن المرکز حرکتیه مقابل ، بعضاده عقلمنزی ، شعورمنزی ارادی بر تقلصله آفاق عالمک موضوعلرندن آیروب انامنزه چویردیکمز ، نفسمنزی دیکله دیکمز زمان ، درونی حیاتمنک سسنی ، وجدانمنک موسیقسنی ایشیتدیکمز اولیور . بودفعه ده خارجدن باطنه ، عقلدن سوق طبیعی یه دوغری اولان متقارب الی المرکز حرکتمنزه فلسفه نک موضوعی اولان باطنه یاقلاشیرز . ایشه اوزمان صرف کیفیت و امتداددن ، تحول و تنوعدن عبارت بر حقیقته واصل اولوروز . لکن حدسک بزی کوتوره جکی بر ، حیاتک تا ایچیدر . قصد ایتدیکمز بی طرف ، کندی حقنده شعورلی ، موضوعی اوزرنده تفکره و بو تفکرینی الی نه یایه توسیعه مقتدر اولان سوق طبعیدر . [۱]

اگر ذهن عقلدن عبارت اولسهیدی ، عقل قابوخی آلتنده قاینایان مبهم و مظلم بر شعور سیاله سی اولماسهیدی ، عالمده یالکزمعقولاتی ادراک ایدر ، محسوسات نه در بیلیمزدک ؛ اوزمان

باطنی بی ، قوانی بی دویمقدن ، یاشایشی دوشونمکدن عبارت اولان درونی تفحصه ، فلسفی معرفته ده امکان قلمازدی . حال بوکه بواسطه داد ذکا شکلنده کی شعورك تصلب و تبارزندن دولایی کورلشمش اولسه ده ینه دهندہ او یانمغه مستعد بر حالدہ موجوددر . اونی یوقلامق ، زورلامق ، مشعور بر حالہ کتیرمک ممکندر . بدیعی ، عملی ، ارتجالی حدس ناصل ممکنسه .
 - آ کلا دیغمز معنا ایله - فلسفی حدس ده او یله جه ممکندر ...

۶ - فلسفی ھرمەك اصولی

فلسفی حدس ، حقیقتك كشی یولنده ظلمتە كیرمك ، نوردن محروم قالمق دكل،
 بالەكس نوری ظلمتە کوتورمك ، ظلمتی نوره چیقارمق، سوق طبیعی یی ذکالندیرمق ، ذکایی
 سوق طبعیلشدیرمكدیر . فلسفی حدسك غایەسی ، باطنی حیاتك هم كشی، هم دە تنویریدر.
 سوق طبعییدە تئبل ومظلم بر حالده قالان شعوری اویاندیرمق ، آیدینلامق لازمدر .
 سوق طبعینك فعل ومحبیدن عبارت اولان حیاتی فکر ومفهومه تحویل ایتمك ضروریدر.
 فلسفی حدسك ناصل یاپیلدیغنی آ کلامق ایچون صنعتكارك فعالیتنی خاطرلامق لازم کلیور.
 صنعتكارك آراشدیردیغنی حیاتك مقصدی ، معناسیدر . بو مقصد علی العاده کوز و ذکا
 ایچون کیزلیدر . صنعتکار موده لنده بو مقصدی اورتن عارضه لری قالدیرارق بزی
 صمیمی حیاتله تماس ایتدیرر . بونك ایچون برچوق حذف لره ، بریاندن ده برطاقم علاوه لره،
 مبالغه لره ، حتی یالانلره مراجعت ایدر . انسانك تصویرینی یاپان رسامله، انانك فراری
 حالتلرینی یاقالایان بر موسیقی شناسك فعالیتلری بوکا مثالدر . حیاتك معناسی دیدیکمز کیفیت،
 رسم سیر ایدن ، یاخود موسیقی دیکله یین انسانلرک شعوری خارجنده موضوع دکلدر .
 صنعتکارك ایشی ، اساساً انامزده موجود اولان بو کیفیتله تماسیزی تأمین ایچون
 برطاقم تنبیهلر وتلقینلر یایمقدیر . صنعتکارك وظیفه سی ، دقتمیزی دیشاری یه دعوت ایتمك
 دكل ، ایچری یه ایتمكدیر !.. بو ناصل ممکن اولور ؟ رسم صنعتنی نظر دقتە آلام : بر
 انسان قافاسی چیرمك ایسته یین صنعتکارك آرادینی شی، بوقافاده کی حیاتك معناسیدر، دیوروز.
 بومعنائی بولمق ایسته یین صنعتکارك یاپدینی نه در ؟ موضوعنی دویمق، یاشامقدیر . صنعتکار
 عالم کی موضوعنی پارچالایان وهر پارچاسنی موزاییق کی کوره جك وحساب ایده جك
 یرده، بوتون بوشکلره استناد ایدرک بوتون بو شکللری آشان حیاتی ذوقیه ، محبتله
 دیویور وکندیسنه کوره بر لسانله دیویوریور . فقط صنعتکار حیاتك مقصدینی

كشفايتمك ايچون اول امرده بومقصدك طوتونديغي سطحلري، شكللري، چيزكيلري كورمك، اولچمك، آكلامق مجبوريتددر. اونك ايچون رسام مشهور ويا غير مشهور برحر كته اولامودلنك كمي بر صورتده تدقيقنه، تحليلنه باشلار؛ باشك، كوزك، بورونك، چكهك... طولني، عرضني، بعد و مسافه سني، چهره نك بارز و مهم نقطه لريني هپ كورور، اشارت ايدر. صنعتكار موفق اولمق ايچون اول امرده بومشهور، مادي نقطه لري ايجه حساب ايتمك مجبوريتددر. عادتاً موضوعنك حريمه كيرمزدن اول، كيرمك نيته اولامودلا طرفنده دولاشير. حياتك بومادي قسملري تقدير ايدلمدكجه حدسي ضالته محكوم در. [۱]

فقط حياتك مقصدي ديديكمز بومعناي آرايان صنعتكار، ايچون موضوعك ماده سيله مشغول اوليور؟ حقيقت شوكه: گرچه مودلك معناسي نقطه لردن، چيزكيلردن، بعدلردن عبارت دكلدر؛ فقط معنا بوتون بوماده لري احتوا ايتمكددر. شكلي طاشمق ديمك، نه شكلك ايچنده حبس اولمق، نه ده شكلك خارجنده قلمق ديمكددر. مودلك روحي، جسديني احتوا ايتمكه برابر، بو جسدي طاشار. روح، داهاكش، داهامتعالي بر كيفيتدر. صنعتكار موده لنك يالكر بعدلريني تثبيت ايتمكه گرچه بر صنعت اثرني وجوده كشيرمش اولمايور، فقط صنعت اثرينه وارمق ايچون كچيلمه سي لازم اولان ايلك مرحله لري كچمش اوليور. شو حالده رسامك ايلك ايشي معنائك اظاهري، اك مادي قسمنه طوقونمقددر. صنعتك اصل

[۱] مجموعه نك برنجي نسخه سنده مندرج (علم و متافيزيك) عنواني مقاله نك مقدمه سنده بحث ايتديكم وجهله، فرانسز فيلسوفي راوده سون ايله موسيو گيوم آراسنده رسم تدريساتنه دائر كچن مناقشه نك اساسي شوايدي: رسم تدريساتنده عقله، حسابيه، يوقسه حدسه، و محبته مي مراجعت ايتمه لي؟ موسيو گيوم بومصنعتك آنجق عقل وحساب يارديميله، تحليل و مقايسه اصوليله، هندسي و منطقي بر پروگرامك تكاملني تعقيب ايدهرك تعليم ايديله بيله جكني، فيلسوف راوده سون ايسه، بالعكس جالي مخلوقات رسملرينك، كندى نونك واحدی اولان انسان قافاسني مبدأ قبول ايدهرك وحدسه، محبته، استناد ايدهرك تعليم ايديله سي لزومني مدافعه ايديوردي. هرايكی ذاتك اصولي تطبيقده عقلمته اوغرادى. زيرا رسم صنعتك طبيعي و خصوصي اصولي حدس اولغله برابر، تدريساتده عقله قياسه مراجعت ايتمك ضروري ايدى: پارس صنايع تزيينه مكتب عاليه سي رسم مدرسلرندن موسيو كنيو طرفندن ترتيب ايديلوب ۱۹۰۹ سنه سي مكاتب ابتدائيه پروگراملرينه قبول ايديلن اصول ايسه، حدسي مسلكك موفقيتلي بر تطبيق اولغله برابر، تعليمك محتاج اولديني هندسي اساسلري تماميله نظر اعتباره آلامشدر. بر طاقم فلسفه مذهبلى كبي، بعض اصول تدريس مذهبلى ده حقيقتي يالكر ير ويا ايكي وجهندن كورمك اعتيادي نك اسيري قالمقده در.

ملڪه سي حدس ، وفعلي محبت اولمغله برابر، عقله، حسابيه ، تحليله مراجعتدن تماميله مستغنى
 قالامايور . فيلسوف ده حقيقت حدسنه ، مطلقه واصل اولمق ايچون اول امرده بو حقيقتك
 بوتون خارجي ، سطحى تظاهرلريني ، يعنى حادثه لرني مطالعه ايتك مجبوريتنده در . گرچه
 كوزله ، عقله قابل ادراك اولان بو حادثه لر جانلي حقيقتك مادي و خارجي قسملريدر ، ايچي
 وبوتوني دكلدر . بويله اولمغله برابر حقيقتك خارجنده دكلدر ، بالعكس داخلنده در .
 حياتي حادثه لر عيني حياتك مكانده كي تجليلريدر . فيلسوف بو حادثه لر او كره نمك ايچون
 طبيعيله علمه مراجعت ايده جكلدر . حياتك بوسطحي وقشري تجليلري حقنده بزه اك
 دوغري معلوماتي ويردجك اولان يكانه واسطه علمدر . شو تقديرجه علم فلسفه يه معارض
 اولمق ، فلسفه علمك ضدى اولمق شويله دورسون ، بالعكس علم ، حدسي بر فلسفه نك مبداء
 حركتي اولاجقدر . بوضورتله حدسي فلسفه يالكنز علمله فلسفه آراسنده كي آرينغي و فلسفه
 خصوصتي دكل ، علمسز فلسفه جرياننك ، نه قله قيزمه نك ده رديدر . بوتون فلسفي حدسلرك
 ايلك قدمه سنده علمي حادثه لر طوپلامق صفحه سي واردر ، فقط اوقادار ... فيلسوفك
 وظيفه سي ، نه عالم كي عيني يولي تعقيب ايده رك موجود عامي تضعيفدر ، نه ده علمي بر
 منطق ايجاد ايتكلدر . بلكه عامي حادثه لرك تشكيل ايتديكي جبهه دن حياتك حدسنه توجه
 ايتكلدر .

فيلسوفك مراجعت ايده جكي علم ، داها دوغروسى علملر هانكيلريدر ؟ بو علملر
 شبهه سز ماديه جي وعقليه جي فلسفه لره مبداء و منطق تشكيل ايتمش اولان رياضيات و حكميات
 علملرندن عبارت اولماياجقدر . زيرا حياتك خارجي تظاهرلريني مطالعه ايدن علملر بونلر
 دكلدر . بو علملر : حياتيات ، روحيات و اجتماعياتدن عبارتدر . بناء عليه برغسونك
 ديديكى كي ، «تجربه يي مقتدر اولاييلديكمز قدار صيقللاشديرالم . علمي حال حاضرده كي معضليتيه
 قبول ايدلم . وبويكي علمي سرمايه ايدينه رك اسكي متافيزيكچيلرك داها بسيط بر علم اوزرنده
 تجربه ايتدكلري جهده مشابه بر جهده توسل ايدلم . رياضي چرچيودلري قيرمق ، بيولوجيا ،
 پسيولوجيا ، سوسيولوجيا علملريني نظر اعتباره آلمق وداها كنيش اولان بو تمل اوزرينه
 تجربه يه عيني درجه ده اعتنا خصوصنده متفق اولان بوتون فيلسوفلرك دواملي ، مترقي
 ومنتظم جهديه يوگسلمكه مستعد بر متافيزيك بناسي وجوده كتيرمك لازمدر .. » [۱]

شو حالده حدسى فلسفه نك مبدأ حر كتي بو اوچ حيات علمى اولمق لازم كليز .
بيولوجيا، پسيقولوجيا و سوسيولوجيا، بو علملره ياردمجي اولان تشرىحي ، مورفولوجيائى
بختلرك مثبت معلوماتى فيلسوف ايچون اك قيمتلى تحدىس عنصرلرني تشكيل ايدى جقدر .
بوتون بو معلوماتى فيلسوف ايجاد ايدى جك دكل ، عالمك الندىن حاضر جى آلا جقدر .

فيلسوفك وظيفه سى عالمك قيد ايتديكى حادثلرى طانيقلا بيتمش اولماز . زيرا
علم، آنجق حياتك ظاهرى اولان تجليلرني، حواس طرفندن قابل احساس اولان قسملرني،
هر خصوصى علمده بو تجليلردن يالكىز بر قسمنى ترصد ايدى بيلير . بوتون بو حادثلرك
انشعاع و انعكاسنه مبدأ اولان مركزى، اصل قوت، حيات و تكامل مركزى ايسه علمك رؤيتندن
خارج قالير . عالم بو بر وجانلى مركزدن بو تكاملى حياتدن تحليل و مقاييسه يه داخل
اولان يالكىز بر طاقم اطلاعلر قبول ايدر كه بو صورتله ياپدينى هر تحليل بو مبدأك مطلق صورتده
ادرا كندن اوزا قلاشمق نتيجه سنى حاضر لار . بناء عليه عين حقيقت، عين موضوع اطرافنده
مختلف جبهلر ياقمق و مختلف كورونوشلره كورده ده مختلف علملر وجوده كتيرومك ممكن
اولور سده ده يالكىز باشنه بوتون بو علملره مصدر اوله جق جانلى حقيقتى بولمق قابل
اولماز . زيرا حقيقت كنديسىنى مطالعه ايدى علملرك معين و منطقى چرچيولرينه كيرمه مين
قسملريله نوعنده منفرد اولان ماهيتنى هنوز تسليم ايتمه مشدر . او حالده فيلسوفك اصل
وظيفه سى كنديسنه مخصوص واسطه لر و تعبيه لرله مختلف علملره مصدر و منشأ اولان تقسيم
و تحليلله ايدى يله مين حقيقتك اوزرينه وارمق ، واونى ياقلا مقدر .

بو صورتله يقينه واصل اولديغىمىز ناصل آ كلاشيله جقدر ؛ عينى حقيقتدن بحث ايدى
بوتون علمى تحليللرك و ظاهراً بربرينى نقض ايدى فلسفى مذهبلك هپ بردن جانلى بر
وحدته ، آهنكه انقلاب ايتمه سيله ... بونك اك كوزل مثالى فوطوغرافيه ده بولا جغز .
عينى شخصك مختلف ، حتى نامتناهى رسلرلى اولابيلير . بو رسلرله او آدمى بر
درجه يه قادار او كره نمك ده ممكندر . لكن آدمك كنديسى بوسبوتون باشقه در ، و بو
باشقه لق بوتون منظره لرني حاويدر . ديمك كه آدم ، بوتون منظره لرني طاشان جانلى بر
وحدتدر .

مثلا بر آدمك سجييه سنك مركزى انتشارينه كيريكىز، اورادن ده جانلى بر محبتله، برغسونك تعبيرى
وجهله ، حياتى جمله سى ايريشكز . ايشنه او زمان خارجدن كنديسىنى كورنلرلى مختلف طرزده
تفسيره ناصل سوق ايتديكى يكنظرده كوره جكسكز . بوسجييه مختلف عارضه لك محكه وورولنجه

هم عفت ، هم عفتسزلك ، هم شجاعت هم جبات ، هم غباوت هم فطانت شكلرنده كورونور .
 حياتی جمله بی كورد كدن صوگرا موضوع بحث اولان سجه سنده نچون اوصورتله حركت ايتديكنی
 دوغری اوله رق حس ايتك اوزره بولونا جقسكز ، واصلا آیرجه وجوده كتیریلن مجرد شكلرندن
 بريله برلشدیره رك غیر متحرك برحاله كتیرمك ایسته میه جقسكز . بو طرزده حركت ایده جك اولان ،
 یالكنز عقلیه جیدر . بودوش و نجه یه الی نه یاه محكوم اولماسنك سببنی شیمدی حس ایدیورسكز .
 بونك كبی بر آدامك فلسفی رؤیت مركزینه برله شیکز . سوز و یازی واسطه سیله افاده ایتدیردیکی
 شیلری در حال آكلایا جقسكز . [۱]

۷ - فلسفی صمدك افاده سی

بو صورتله اك غير قابل تعريف ، اك ابتداعي بر حقیقه واصل اولاجغز . علمك تحلیللرندن قاچان ، ذكانك الكلرندن دو کولن بو حقیقی هانکی واسطایله افاده ایده بیله جکمز ؟ روحه نظراً لسان بر مؤسسه در ، ماده در . لسانه کیرن هر حیات ، اولمشدر . شو حالده فلسفه نك موضوعی اولان قوانی حیاتی مطلق صورتده افاده ایتک ممکن دکدر . حتی بو افاده صنعت ایچونده ممکن دکدر . او حالده صنعت نهی افاده ایدیور ؟ صنعتك رولی انسانه حیاتی آ کلا تمق دکل ، انسانی بو حیاتی دویمغه مستعد قیلمقدر . ناصل ؟ انسان فکری واجتماعی حیات سببیله داها زیاده شعورینك ، اناسنك سطحنده یاشا - مقده در . روزمری حیات ایله درونی حیاتنك بر مناسبتی یوقدر . بو انانك رؤیتنه حائل اولان فکری واجتماعی ضرورتلره کوزمن اورتولیدر . ایشته انسانك صمیمی اناسنه وصلت ایچون اونك یقیناً رؤیتنه مانع اولان بو عقل و ضرورت طبقه سنی یرتمق لازمدر . بونی یاپاجق واسطه صنعتدر . صنعت مخاطبنك خارجی عالم ایله اولان علاقه سنی کسه رك باطنی عالمنه اعاده ایدر . صنعتك بو فعلی بر نوع هیپنوتیزمه در . صنعت بر نوع تلقین و تنویم واسطه سیدر . صنعت ایچون ممکن اولان بو تأنیس فلسفه ایچونده ممکندر . گرچه صنعت کبی فلسفه ده حدس دینیلن ابتکاری اطلاعلری مطلق صورتده افاده ایده من . چونکه بونلر قابل افاده شیلر دکدر . حدس بر افاده دکل ، بر حیاتدر . فقط صنعتکار هر کسك ذهنی بو قابل افاده اولمایان اطلاعلری تحصیل ایده بیله جک بر صورتده تنبیه ایده بیلیر .

صنعتده اولدینی کبی فلسفه ده ده باطنی وقوانی حیاتك دوغریدن دوغریه رؤیتنه حائل اولان مفهوملری ، خیاللری قیرمق ، حیاتی مادی ، میخانیکی رؤیتلره قلب ایدن عقلی ، علمی مفهوملرک استیلا سندن قورتارمق لازمدر . مثلاً حیاتك وظیفه لرینی ما کنه

ايشلرينه ، تكاملی بر نقطه نك يا خود بر جسمك عینی خط اوزرنده تدریجی صورتده
 ترقیسی کی تلقی ایتدیرن ریاضی بر خیال یرینه بر هوائی فشنگنك يا خود بر اوبوسك
 انفلاقی خیالی اقامه ایتك ، حتی بو خیاللری ده دیگر خیاللره تعدیل ایدرك ذهنی ،
 کیتدکجه حیاتك رؤیتنه مستعد بر موقعه دوزری سورمك ، بو صورتله ذهنده یقینی ،
 ابتداعی بی ادراکه ، مشخص اطلاعه قابلیت اویاندیرمق ... شو حالده فلسفه نك
 وظیفه سی ذهنی ، مطلق حیاتله تماسنه مانع اولان خارجی ، عقلی سلطه لردن تجرید ایتمکدره ؛
 تعبیر جائزه ، روحه بر نوع تربیه بدیعیه ویرمکدر . شو تقدیرجه شاعر ، رسام ،
 هیكلتراش کی فیلسوف ده شعورك بر صنعتکاریدر . وظیفه سی بوشعوری تعریف ایتك دکل ،
 بلکه تصویرینه انکل اولان خیاللری تبعید ایتك ، عقلك ، ماده نك جبری مفهوملریله مجادله
 ایتمکدر . صنعتکار عینی حیات اطرافنده آلنان خیاللری بر یرینه یا قلاشدیرارق وهر برینی دیگرلیله
 تماملایارق کیتدکجه شخصی وزنکین بر خیاله واصل اولورکه ایشته بو خیال فیلسوفی حدسه
 کوتورن يولك اكل صولك مرحله سیدر . نته کیم بوتون فلسفی رؤیتلر روحنه ، لینه ارجاع ایدیله ایندیله
 نهایت بویله بسیط بر خیاله منجر اولورلر . بوتون سیستملرک دورلو فکرلر ، علملرایله
 افاده ایتك ایسته دیکی ، بو بسیط و جانلی حیات رؤیتیدر . انسان بو خیاله واصل اولدقدن صوکر-
 درکه حقیقتله تماسه حاضر لاش اولور . شو تقدیرجه فلسفه نك وظیفه سی یالکزر علمك
 تحلیللرینی دکل ، ناقص حدسلرله یاپیلان هر نوع فلسفی ترکیب تشبثلرینی بلع ایده بیله جك
 خیاللر ، مفهوملر آراشدیرمق ، ایجاد ایتمکدر . فیلسوف ده بر مبدعدر .

۸ - فلسفی حدسك اثری

شعورك كندی اوزرینه قاتلانماسدن ، سوق طبیعی كندی دویماسدن ، حیاتك كندی آكلاماسدن عبارت اولان حدس فلسفه سنك نتیجه سی نه اولاجق ؟ ..

اولا ماده نك معینیتی مطالعه ایدن علملره مقابل ، حیاتك حریتی مطالعه ایدن حقیقی فلسفه نك تشکلی در . بوفلسفه ده برنوع علمدر . علمك موضوعی حقیقت اولدیغی کبی ، فلسفه نك ده موضوعی حقیقتدر . فقط فلسفه نك موضوعی علمك موضوعی اولان مادی ، توازی حقیقت دکل ، صنعتك موضوعی اولان معنوی ، قوانی حقیقتدر ؛ حقیقتلرك اك درینی ، احساس وتفكردن اك چوق قاجانیدر . علمك اصولی تجربه اولدیغی کبی ، فلسفه نك ده اصولی تجربه در ؛ فقط احساسی وخارجی تجربه دکل ؛ اصل انسیاقی ، باطنی تجربه در . زیرا تجربه یالکز عقلله اولماز ، سوق طبیعی ایله ده ممکندر ؛ تجربه یالکز خارجی علمك اشیاسنی کورمك ، ایشتمك دن عبارت دکلدر ؛ باطنی عالمی دویق ، یا شامق ده بر تجربه در . تجربه ، حیات علملرینك یاپدیغی کبی طبیعتك یالکز سطحنده دکل ، عمقنده ده اولابیلیر . تجربه ایچون طبقه لر وارددر . تجربه ده ذكانك قشرندن سوق طبیعیك مرکزینه دوغری دالغالانمه وارددر .

بوفلسفه نك نظری فائده سی کائنات حقنده کی فکر منزی تماملامقدر . علم بوکائناتك یالکز بر قسمی ، ضرورت ومعینیه تابع اولان قسمی آکلایور . فلسفه عینی کائناتك حریت واراده عالمی ادراك ایده جکدر . عقلله حدسك ، تحلیلله محبتك ، علمله فلسفه نك بو امتزاجندن تام برکائنات ادراکی حصوله کله جکدر .

بوفلسفه نك تشکلی یالکز حقیقتك یالکز بر قسمی مطالعه ایدن علمك وهربری جانلی حقیقتك یالکز بر قسمی مطالعه ایدن حیات علملرینك وحدته ارجاع ایدلمسنی دکل ، عینی زمانده جانلی حقیقتك بعض خیاللرینی احتوا ایدن سیستملی ده وحدته ارجاع ایدرلک مذهب اختلافلرینی قالدیراییله جکدر .

ديگر جهتدن بولتيقه، حفظ صحت، پداغوجيا کي فنلرک موضوعي جانلي مخلوقک تکاملي اولماسنه رغماً، اصوللري رياضيات، حکميات کي ماده علملرينه وياخود حيات علملرندن يالکز بر دانهسنه مثلاً حفظ صحت فزيولوگيايه، پداغوجياپسيقولوجيايه، اوده مادي بر علمه استنادايدرکي، استنادايدسيور. يکي فلسفهده بوقلر کنديلرينه عجباً داهازنکين بر نور والهام منبهي بولماياجقلرمي؟ بو حيات صنعتلري دوغريدن دوغري يه مادي وعقلي بر علمک قاني اصولني قبول ايدوب جانلي حادثلري هندسي چرچيوه لرايچريسنه صوقاجق يرده، حدسي فلسفهک اصولني قبول ايتمکه صحتک و تربيهک تکاملي حقنده داهاً حقيقي، مطلق بر فکر الده ايمه يه جکلرمي؟ .. [۱]

حدسي بر فلسفهک داهاً بويوک بر فائدهسي بديعيدر: حيات و کائناتي حقنده بزده اوياندير اجني محبتدر. داهادوغريسي بزده فلسفه سزجه موجوداولان، فقط قولاي قولاي شعور لانيان حيات و کائنات محبتک ترايدی در. فلسفي حدس ايش ومنفعت دنيا سني، اجتماعي غننه لري، ضرورت حتي ريا اورتوسني قالدیرارق درين وصي جاق حياتي کويسته ره جک، بزي حياتک مقصدندن، حمله سندن خبردار ايد جکلر. اوزمان بزله جسممزک ثقليله حيات خارجه آتيلمش مادي برر ذره دکل، حياتک بر جزئي اولديغمزي کوره جکلر. فردی وارلغمز کائناتک وارلغه قاريشه رق بويويه جک، نشئه من حياتک نشئه سيله چو غالا جق، بويله جه حياتک صيروتنه، خلقت و کائناتک سيرينه قاتيلمقدن عبارت اولان سعادت قاووشاجغز. جسماني، فردی حيات يرينه عالمي ومفکوروي بر حياتک سيرينه مظهر اولاجغز. فنادن بقايه کچه جکلر. ناصل علم ضرورت ساحه سنده منفعتمزي آرتدير ييورسه، فلسفهده حریت عالمنده محبتمزي، سعادت مزي آرتدير اجقدر. عجباً عقل قادر حدسه، علم درجه سنده فلسفه يه موقع ويره جک اولان حدسي بر انسانيتک مکملتي عيني مي اولاجق؟ بر غسونک فکر نجه «هانکي جمعيت بشريده شعوري فعاليتک بوايکي شکلي تماميله انکشافنه مظهر اولمشيه»

[۱] غرانزان بر غسون فلسفه سنده دائريازديني اوافق کتابک ۱۱۷ نجی صحيفه سنده علمی ياخود تجربی اسملرني طاشبيان يکي پداغوجياني عقلیه جيلکله مشبوع اولق وصاف ذکاتک محصولي بولمغله توصيف ايتدکن صوکر، بر غسون فلسفه سندن ملهم بر پداغوجيانک هر شيدن اول ذهنک کيفيته اهميت ويره جکني وفرديتلرک تربيه سنده توجه ايد جکني سويله يور. بو کتابک انتشارندن صوکر، مؤلف: «Esquisse d'une Pédagogie inspirée du Bergsonisme» ناميله بر غسون فلسفه سندن ملهم فرض ايتديکي رساله يي نشر ايتشد. لکن بو اثر تربيهک فلسفي بر تدقيق اولمقدن زياده، مثلاً آلفره د فوييهک پداغوجيائي ايد آليز م سني آکديران بر تاليفدر.

تام و مکمل اولان اودر . « [۱] فیلسوف دوولسهاوردک فکر نجه : « بوس-بوتون حدس شکلنده تجلی ایدن و منحصر آ فعله انطباق ایدن بر شعور بیله فرض ایدیله بیلیر . شعورک آفاق علمه متوجه تک انموزجدن عبارت بولونماسی ضروری دکدر . شعور بشرک بویوله انکشافی مدنیتک آنجق بعض طرز لرنده واقع اولمشدر . » [۲]

بوزمینده علمی اجتماعیاتجیلرک بعض ملاحظه لری ده دولایسیله شایان دقتدر . اجتماعیاتجی دور قهایم اجتماعی ایش بولومنه دائر اولان اثرنده تقسیم عملک هر وقت اجتماعی مقیاس اولامایاجغندن ، مادی کثافتک دائمی معنوی کثافته دلالت ایتمه سی لازم کلیه جکندن ، استثنائی حالردن بحث ایدیور . بر جمعیتک اجتماعی درجانه کی موقعنه مدنیتک خصوصیه اقتصادی مدنیتک طرزینه کوره حکم ویرمک جائز اولمایاجغنی چونکه بو طرز بر تقلید ، بر قوبیه اولابیله جکنی سویله یور . « بوکا سبب ، ایش بولومنک ، اولجه کورلیدیکی وجهه ، فرعی وتالی بر حادته اولمق سببیه حقیقتده اجتماعی حیاتک سطحنده جریان ایتمه سیدر . و بوده خاصه اقتصادی ایش بولومی ایچون دوغریدر . اقتصادی ایش بولومی سطحی بر حادته در . ایمی بوتون عضویتلرده سطحی حادثه لر - تابع اولدقلری داخلی سبیلر عمومیتله تعدیلاته اوغرامادقلری حالده - موقعلری ایجابی اوله رق خارجی سبیلرک تأثیرینه معروضدرلر . اجتماعی بنیه حس اولونابیله جک درجه ده تبدل ایتمکسزین ایش بولومنک نشوونما بولماسی ایچون بر قومه هر هانکی خارجی سبیک بویوک بر مادی رفاه احتیاجنی دویورماسی کافیدر : فکر تقلید ، دها اینجه لشمش بر مدنیتک تماسی بونتیجه یی تولید ایده بیلیر . نته کیم مدرک شعورک اک یوکسک ، بنابرین اک سطحی بر شاهقه سی اولدیغندن روحی حیاتک تمللری بوزولمقسزین تربیه کی خارجی تأثیرلرله قولایجه تعدیل ایدیله بیلیر . بو صورتله موفقیتی تأمینه کافی اولاجق ، کوکاری درین اولمایان ذکالر وجوده کتیر یله بیلیر . اهلیتک بونوعی وراثله انتقال ایده من . » [۳]

دیگر جهتدن اجتماعیاتجی قوست فلسفه سنی بری اجتماعی ، دیگری حیاتی ایکی حقیقته استناد ایتدیوره رک اجتماعی تکاملی اصل حیاتی تکاملدن آریبور . اجتماعی تکامل دین ، حکومت و اقتصاد مؤسسه لرینی احتوا ایدر . مجرد فلسفه نک ، مجرد صنعتک تکاملی ایسه

[۱] برغسون ، مذکور اثر ، ص . ۲۸۹

[۲] دولسهاورد ، مذکور اثر ، ص . ۶۵

[۳] Emile Durkheim: De la Division du Travail Social, P, 266

حياتی تکامله داخلدر . اجتماعی تکاملک منشائی معشريد . حالبوکه حیاتی - قوستک
تعبیری وجهله بیولوژیائی - تکاملک منشای فردیدر ، عضویدر . هرايکی تکاملی وجوده
کتیردن سبیلر ، عاملر مرادف دکدرلر . اجتماعی تکاملک یوکسلدیکی بعض جمعیتلرده
حياتی تکامل آلحق قلابیلیر: روماده اولدیغی کبی . بالمقابله حیاتی تکاملی یوکسک اولان
بر مدنیتده جمعیتک اصل بنیه سی ضعیف قلابیلیر ؛ حیاتی تکامل جلاسی اجتماعی تکامل
چاتلاقلرینی قاپایامز : آنهده اولدیغی کبی . بنجه قوستک بو حکمی دور قهایمک اقتصادی
مؤسسسه عائد اولان حکمی کبی شایان دقتدر . [۱]

حدسی فلسفه یه ایدیه جک اعتراض ایکیدر: بر کره علم دشمنلغی؛ حدسی فلسفه یی علمک
صلاحیتنی تحدیده ، عقلک سلطنتنی صارصمقله اتهام ایده جکلر ، بوفلسفه نک ذهنی غیر مثبت
بر وادی یه سور وکله دیکنی سویله یه جکلردر ؛ هیچ اولمازسه بر نوع شعر و صنعت
دییه جکلردر ! . . فقط علمک موضوعنی تعیین ایتک نهدن علم دشمنلغی اولسون ؟!
دیگر جهتن اکر سریلک درونی حیاتک ذوقی دیمک ایسه ، فلسفه نامنه لایق اولان
هانکی معرفتده بو صفت یوقدر ؟ . . آنجق فنا فی الشعور اولمغله شعورک متفکری ، حتی
صنعتکاری اولمق برشی دکدر . شعورمزی سوق طبعینک کیجه سنده غائب ایتمکه بو
کیجه یی کوندوزه قلب ایتک نهدن بر اولسون ؟! خلاصه منفی بر استغراق ایله مثبت بر
تفحص عینی شی دکدر .

فرانسه ده برغسون ، انکلترده شیللر ، آمریقاده ویلیام جیمس طرفندن تمثیل
ایدیان و ایدلمش اولان بو بویوک جهان فلسفه سنی کرچه بعض تاریخی سیستملرک برترکیبی
ماهیتده کورنلرده واردر . فقط حقیقت بویله دکدر . یکی بر صنعت ، بر فلسفه
دوغدقدن صوکرما مضیده کی نمونه لره ارجاع ایدلمکه خلقتی ایضاح ایدلمش اولماز .
کرچه هر یکیلکده ماضی یه عائد اسکیلک لرده واردر . فقط هر یکیلک هر شیدن اول بواسکیلری
کچن ، طاشان ممتاز برخلقتک اثریدر؛ مطلق ، منفرد و مستقل برماهیتی واردر . بر فیلسوفک
دیدیکی کبی وارثتک اسراری آنایه بابایه ، اجداده بکزه یین قسمده دکل ، بکزه مه یین قسمده در ! . .
بنجه حدسی فلسفه نک مبدائی نه فکری بر ترکیب ، نه ده پاسقال ، روسو ، مهن دو بیران ،
هراوه سون کبی حدسی فیلسوفلرک گشفریدر . بو مبدائی بشریتک کرچه امتدادسز و غیر

شعوری لکن پک اساسلی اولان احتیاجنده آرمالیدر . بو احتیاج مطلقک، مقدرك بعضاً
صنعت لسانیه بدیعی برطرزده ، بعضاً دین لسانیه قدسی بر شکله تحریسیدر . بناءً علیه
ایلاک فیلسوفلر : « بن نهیم ؟ ندره دن کایورم ؟ ونه ریه کیدیورم ؟ .. » سؤالی ایلاک
دفعه نفسنه صورانلردر !.. وحشینک توتمی بیله بووادیده کی تحریلرک شهبه سز متکامل
شکلرندن بریدر . ایشته انسان بو حقیقت سرینی بر یاندن دین و صنعتله آرایه آرایه ، بر
یاندن ده عقلله ، علامه کشف یولنده یوروله یوروله وهر حیات حمله سی گبی اطرافنده
موفقیتسز لکترینک بر چوق انقاضنی براقه براقه ، نهایت هم شعورینک اوستنده دولاشان
عقلنک، هم ده شعورینک ایچنده اویویان سوق طبعیسنک طبیعتنی زورلامایه قرار ویرمشدر .
بو زورلامه نك بو کون الکجراً تکار تجربه سنی بر غسونک اثرنده بولیوروز . هیچ بر تاریخده
حیات حدسنی تجربه تشبثی بو قدار شعورلی واراده لی اولمامشدر .

تربیه مدرسی

اسماعیل صفی